

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hátra ..... 3 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hátra ..... 3 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 4-hasábos post. sor egyezér 30 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyitótér óra 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, június 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéroltk: A kőműves-kizárás.
- A Vajda-ügy.
- A koronázás emlékünnepe.
- Az állam ráfizet.
- Harminc hónapja Aradon.
- A kőművesek rezisztálnak.
- A Weatinghouse-gyár.
- Barabás nyilatkozik.
- A türelmetlen örökös.
- Nincs szubvenció.
- Tárca: Emberek. Irta: Obláth Mariska

A kőműves-kizárás.

Arad, június 10.

A munkaadók és munkások harca Aradon újabb nagyjelentőségű eseményhez jutott az által, hogy e harc az építőiparnak legnagyobb munkásszámot képviselő rétegére, a kőművesekre is kiterjedt. A kőműves-mesterek is már csak a maguk szövetségének munkarendje alapján vesznek föl munkást, hogy ezáltal a munka biztosságát, folytonosságát az eddig tapasztalt jelenségek ne veszélyeztessék. Ma, a kizárás első napján még nem lehet itélni, hogy meddig tart ez a harc, milyen károkat okoz, milyen következményekkel jár, — de aki jövődőlésre akar vállalkozni, annak mindenesetre a lehető legpesszimisztikusabb módon kell a dolgot felfognia.

Maga a társadalmi háboru, amelynek csatározásai előttünk folynak, kikerülhetetlen valami. A társadalom minden réte-

gében a szervezkedés, a csoportosulás, a foglalkozás és érdekegyenlőség, vagy legalább hasonlóság szerinti egyesülésen munkálkodnak az emberek. A jogoknak kiterjesztése, az államkormányzatba nagyobb mérvű befolyásnak a biztosítása a politikai téren és az anyagiakban való nagyobb mérvű részesedés a társadalmi téren: ez képezi az egyeseknek és osztályoknak legfőbb óhaját és vágyát.

Ez eddig igen jól volna, s ha nem ennyire kiélesítve is, de legalább bizonyos mérvben mindig meg volt ezen törekvés az emberek között és kell is, hogy legyen, mert szokás mondás: Szemérmes koldusnak üres marad a tarisznyája. Ha nem a jogok kiterjesztésével kapcsolatosan a kötelességek átvállalásában való nagyobb részesedéstől sem kell irtóznok az illetőknek, mert ez a kettő együtt jár. Ennek a két kérdésnek összeegyeztetésében van a nézeteltérés és ez az oka a társadalmi harcnak.

Do ut des, facio ut facias. Adok, hogy adj, teszek, hogy tégy. Ez régi igazság, melylyel azonban a mai társadalmi életben ötven perentre akarnak kiegyezni az emberek. Ebből az igazságból csak azt fogadják el, hogy adj és tégy, de azt, hogy adok és teszek, mindenki a maga részéről elkerülni akarja. Ezt látjuk különösen az ipari munka terén, hol bár a munkásoknak bizonyos tekintetben jogos felszólalásuk volt a vállalkozókkal szemben a javadalmazás csekélyisége miatt; de ma azt tapasztaljuk,

hogy a munkások tulkövetelése az okái annak, hogy nem bír a két társadalmi egyesület között a béke kialakulni, t. i. a munkaadók egyesülete és a munkások szervezete között.

Ezen áldatlan harc megbénítja a városnak egész gazdasági életét és hasonló eredményt teremt az egész országban. S a harcok már nem a bért érintik, hanem egészen más érdekeket. A munkaadó meg akarja menteni azt a jogot, hogy maga választhassa, ellenőrizhesse munkását, de ujabban maga a szakszervezet akarja megállapítani, hogy melyik munkaadónál melyik munkás dolgozzék. E tekintetben már tulzást kell látnunk a munkásszakszervezetek részéről is.

A munkaadók nem mehetnek tovább ajánlataikkal, mint a mennyire a dolgozók maguk a vállalkozókkal megegyeznek, mert a vállalkozó munkája mellett épügy iparkodik számadását megtalálni, mint munkaadó, miként a munkás az általa végzett munka mellett.

Hangoztatjuk az önálló vámterület létesítésének az ország közgazdasági viszonyaira való nagy fontosságát. Ennek az előnyeiben való hitnek a megrendítésére nincs befolyásosabb tényező, mint az a bérharc, mely ma napirenden van. A tőke gazdája hogy merjen gyárak alapítására irányuló szándékkal hozzánk jönni akkor, midőn gyára üzemének veszélyeztetése a megújuló bérharcokban Damokles kardjaként csüng feje fölött és tőkájének nem-

Emberek.

Irta: Obláth Mariska.

Odakünn sűrű kövér cseppekben hull alá az eső, egy-egy mélyebb fekvő helyen megrekedve pocsolóyákat alkot, benn a kis szobában az öreg vakasszony harisnyát köt . . . A kötöttük zizegve verődnek össze. Kip kop, most egyik kisurran a többi közül, már lenn is van a földön, s az öreg vak asszony érzi, hogy a sűrű egyforma szemek leestek. O, ó, az a boldos harisnya! — Most már nem is köthet tovább, míg be nem jön a Tilda, hogy rendbehozza azokat a makrancos szemecskéket, amelyek támaszukat elveszítve nagy rendetlenségben kuszálódnak össze . . . Az öregasszony leereszti kezeit az ölbe s a világtalan szeméit kimeresztve, hallgatja az eső sűrű kopogását.

— Ej, ej mindtg esik már. Sohsem lesz vége Még majd az a Józsi gyerek is megtalál ázni, ha haza jön az állomásról! De mikor is érkezik már az a vonat?

— Tilda, Tilda, — kiált be a szomszédos kis szatócsüzletbe, ahol egy fiatal leány szorgoskodik a gyéren érkező vevőkkel, gyere, igazítsd meg a kötésemet.

És jön Tilda, a fáradt szemű fiatal lány, kezébe veszi a makrancos harisnyát. Egy kettő, már készen is van, a szemek megint katonás rendben sorakoznak egymás mellé.

— Tilda, hány órákor érkezik a Józsi vonatja?

— Öt óra után, édes anyám, — felel a lány, s a hangjában ugyanaz a fáradt kifejezés, mint ami a szemében látszik. Az öreg asszony a fejét csóválja.

— Tilda, mi lelt ma megint? Olyan kedvetlen vagy. Hát nem örülsz, hogy az egyetlen bátyádat viszontláthatod, hogy szünetel egy kicsit az a borzasztó egyhangúság, megint vidámabb lesz egy pár napig a házunk tája?

— Nagyon örülök Józsinak, édes anyám. És vontatott, lassu léppéssel indul újra a bolt felé. Ezek a lépések, az a hang, a fáradt tekintet mást mondanak.

Nem, nem örül már semminek sem neki már minden mindegy, az ő huszonkét esztendejével már öreg. Az öregot legjobb békeségben hagyni. Mit jön ide már megint az a fiu? Mit hozza magával az élete vidámságát, a fiatalságának egész erejét, hogy aztán itt hagyjon újra reménytelenül, a kicsi eldugott oláh faluban paprikát, sőt mérni a parasztoznak és egy öreg zsémbes, vak asszony, az édes anyja szeszélyeit teljesíteni. Oh, hiszen szívesen csinálna mindent, hogy ha volna egy halvány reménysugár is, hogy valaha másképp lesz, jobban lesz. Lám, az ég is most milyen csunya, komor. Tele, tele szürke sötét felhőkkel, sehol egy kis fényugár, egy kis kékség, de holnap, vagy holnapután kibújik fellegtakarója alól a jó öreg nap, szétbocsátja sugarait, hogy derűt és melegséget árásszon maga körül. Az ő élte egén nincs ilyen nap, csak felhő, felhő, az egyhangúság felhői . . . És Józsi, ha

más vol a, ha ő tudná szelid szóval bátorítani, de Józsi korlátolt, telve az ifjuság önzésével, amely mint a szürke hályog fogja körül a szeméit, azok az eszmék, a borzasztó szofizmák, amelyeket odafönn beszivott és amelyeknek parancsára más személy nem létezik előtte, csak egyedül ő.

Az ő természete változatosság után sovárog. Itt nem talál arra; itt csak egy fáradt, öreg fiatal leányt talál, a kinek voltak egyszer erős nagy vágyai, felébredt lelkében a természetes ösztön az igazi élet után, az olyan élet után, ahol szabad kimondani a gondolatot, s az elhallgatott vágy és gondolat nem rágódik féreg gyanánt a lelkén, ahol az örökös babfőzeleket és sültkrumplit ki lehetne küszöbölni az életrendből, s az órák és napok nem abban a folytonos nyomasztó, minden cél nélküli egyhangúságban morzsolódnának le . . . Ezt beszélük a Tilda szeméit.

... És jött a fiu frissen, könnyelmű nem-törődömséggel, barna szeméit gyerekes vidámsággal néznek be a világba, csak az ajka körül valami nyugtalan vonás árulja el, hogy még sincs egészen rendben a szénája. Az elegancia kéri a kopott, ósdi butorok közül, a vidámsága ellentétet képez a leánytestvére egyhangu nyugodtságával. Ő beszél sokat összevissza, mulatságos dolgokat, amin az öreg vak asszony hangosakat kacag, aztán boldogan konstatalja magában:

csak jövedelmét veszélyezteti, de kiteszi az illetőt annak is, hogy teljes idehozott vagyona elvész.

A munkás és munkaadó közötti harcok szomorú hatását már nemcsak a közvetlenül érintett osztályok érzik meg. A kereset- és munkahiány folytán jelentékenyen csorbul a forgalom, a fogyasztás, úgy hogy ez nemcsak az iparnak, hanem a kereskedelemnek is csapása.

Mindezeket bizonyára tekintetbe vette az építőiparosok szövetsége, amidőn hosszú megfontolás folytán a legújabb lépésre határozta el magát. El kell ismernünk azon meggyőződésének helyes, jogos voltát, hogy az eddigi, szakadatlan zavarokkal, kellemetlenségekkel és patvarkodással járó helyzetet másként nem lehet megváltoztatni, annak helyébe a rendet ültetni, mint azzal az eszközzel, amelyet az építőipar sok szövetsége választott. S lehet, hogy ennek az álláspontnak győzelme a munkásra nézve elvi vereséget jelent, de se anyagi megrövidülést, se pedig helyzete rosszabbodását nem jelenti. S ezért kíséri ebben a mozgalomban a munkaadók testületét a társadalom rokonszenve, amely a legújabb lépésükben is igazat ad nekik.

K.

Az új titkos tanácsosok eskütétele. Az új titkos tanácsosok ma délelőtt kilenc órakor tették le a király kezeibe az esküt, még pedig a következő sorrendben: Esterházy Miklós herceg, Kossuth Ferenc, Jekelfalussy Lajos, Zichy Aladár gróf, Josipovich Géza és Günther Antal miniszterek, Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Nákó Sándor gróf fiúmei kormányzó, Andrásy Sándor gróf, Párty Sándor dr. püspök, Wesselényi Miklós báró koronaőr, Rakovszky István és Návay Lajos, a képviselőház alelnökei, Esterházy Miklós Mór, Mailáth György és Jankovich Aladár grófok. Az új titkos tanácsosok együttesen tették le az esküt, még pedig latin nyelven. Az eskütételnél Aerenthal báró közös külügyminiszter és Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagyi intervenciát, az eskütétel után a király az új titkos tanácsosokat egyenként magánkiallhatáson fogadta.

„Lám csak, milyen kedves, jó fiú ez a Józsi!”

A leány csak nézi, nézi nyugtalan tekintettel s szomorúan gondolja magában: Nekem hiába beszélsz itt akármit, én belelátok a te lelkedbe és bizony szörnyen elszomorító, amit ott látok. Jól látom, hogy ez a hiábavaló sok beszéd csak takarója, szegényes, gyöngé, rongytakarója a tulajdonképeni céloknak, a miért haza jöttél. Kellemetlenséged volt és most azért folyamodsz majd hozzánk, hogy kirántsunk a bajból. És mikor mindezeket így látom, akkor felforr a vérem, az én boldogság, sok sok, sok vérem, kavarnodni kezd, az agyamtól a szívemig forrósággal öntve el, a kezeim pedig ököbészorolnak. Mert szép vagy, fiatal vagy és erős vagy, ama kiválasztottak közül való, akik arra lettek teremtve hogy alkossanak, teremtsenek és egy fejjel magasabban álljanak embertársaik felett. Ehelyett lenyűgöz a közönséges mindennapi élet ezer kacagtató fonásága, amelyben élsz, annak a léha, üres, elfásult társadalomnak ezer apró nyavalyája. Nincs mit alakoskodnunk kettőnknek egymással.

És csakugyan, amikor magukra maradnak, hirtelen odafordul a fiúhoz:

— Mond meg csak Józsi őszintén, nyíltan. Jobb hamarabb, mint később, tulajdonképen mennyi pénzért jöttél haza?

A fiú felfortyan.

— Már ez megint micsoda beszéd, Tilda? Hát azért jöttem én, hogy pénzt kérjek tőletek? Micsoda embernek nézel te engem? Édes fiam, én azért jöttem haza, hogy lássam az

A Vajda-ügy. A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnöke alatt ülést tartott. Napirend előtt Maniu Gyula szava tette a pénteki botrányt s bejelentette Vajda mentelmi jogának megsértését. Justh Gyula, aki ellen a bejelentés irányult, magyarázatát adta az esetnek. Eitner Zsigmond személyes kérdésben való felszólalása után a Ház áttért a napirenden levő vasutasjavaslatok tárgyalására. Egy bizalmi férfiu és egy horvát képviselő felszólalása után az ülés véget ért.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 10.

— Lesz botrány vagy nem lesz botrány?

Ezzel a kérdéssel jön ma a Házba mindenki. Feleletet azonban nem tudnak adni.

A karzatok megtelnek, a nemzetiségi képviselők eljönnek mind, de Vajda egyelőre nem látható. Az elnökség nem tud semmit arról, hogy mi várható. Ők az ülésre a királytól jönnek, ahol most tették le a titkos tanácsosi esküt a többi új kegyelmes urral együtt.

Pedig mindenki a Vajda-ügy folytatására kíváncsi. A nemzetiségi képviselők tegnap délután hat órán át tartó értekezletet tartottak, de arról nem árulnak el részleteket. Mihályi Tivadar elnök a hozzá intézett kérdésekre csak annyit válaszolt:

Nem mondhatok semmit. Egyelőre bejelentjük Vajda mentelmi sérelmét. Ami ezután következik, az csak ezután fog el is dölni!

A mentelmi bejelentést nagy zaj közben Maniu Gyula meg is tette. A Vajda ügy ezzel mára befejeződött.

A folyosó is igen élénk. Bukása óta először van a Házban Polónyi Géza, aki mindenki előtt Günther Antalt keresi fel s hosszabban beszélget vele. Különbösen igen csendes s az arca erősen megfogyatkozott. Sok az idegen arc is, egyik küldöttség a másikat éri: Bonyhád vasutat kér, Kassa egyetemet. Délben érkezett Ullmann Jákó vezetésével a kisiparosok monstre-küldöttsége, hogy reperálja Kossuth Ferencnél azt a kárt, amit az ügyüknek a hírhedt Lipschitz deputáció okozott. Kossuth igen szívesen

édes anyánkat, meg téged, ha épen úgy tetszik; no meg aztán elhíheted a folytonos zaj, láрма után jól esik egy kicsit a nyugodt csendességet élvezni.

— Nagyon örülök, hogy tévedtem. Hát nincs pénzre szükséged.

Erre aztán lehajtja fejét a fiú:

— Nézd csak Tilda, meg kell engem értened. Végre is okos leány vagy, beláthatod, hogy a fővárosban nem élhet úgy az ember, mint ebben a kicsi faluban. Reprezentálni kell fiam, tekintélyt szerezni, hisz tulajdonképen abból áll az egész élet, hogy különbeknek akarunk látszani, mint a milyenek tényleg vagyunk. Ha meghallgatod az én esetem, beláthatod, hogy másképp nem cselekedhettem.

A fiúk kártyáztak, velük kellett nekem is tartanom. Aztán csalogatott az az ostoba kártya Néha csomóban állt a bankó előttem, a másik percben megint visszaesett mind. Mikor aztán egy nagyobb összegről volt szó, csak a tökfilkó hiányzott, hogy az egész hozzám vándoroljon. Te Tilda, ha az az ostoba tökfilkó akker bevág, micsoda summa pénzem volna most! De nem jött és én usztam, fiam, usztam, úgy hogy a végén én maradtam adós egyik barátomnak kétszáz forinttal. Ezt pedig meg kell fizetni hamar, hamar, mert különben állásomba kerül. Arra kérlek, segíts ki ebből az ostoba helyzetből, elvégre nem kívánhatod, hogy egy ilyen nevetséges összeg miatt kitegyék a szűrőmet a bankból.

— Isten ments, hogy ezt kívánjam, Józsi! De nézd csak, a mi kis pénzem van, azt váratlan kiadásokra tartogattam. Jól tudod, hogy

fogadta őket s megnyugtatta arról, hogy a kisiparosok ügyét szíven fogja viselni.

Részletes tudósításunk:

(Történt-e házszabálysértés?)

Az ülést délelőtt tíz órakor nyitotta meg Justh Gyula elnök. Az előterjesztések közt beszámolt arról, hogy a képviselőház küldöttsége megjelent a király előtt.

Ezután nagy zaj közt Maniu Gyula állott fel szólásra. Zajos kiáltások hangoztak feléje:

— A hazaáruló ügyében?
— Ne hogy azt a gazembert védeni merd?
— Egyik kutya, másik eb!

Maniu bejelentette, hogy a Vajda-ügyet a Ház ele akarja vinni, hogy ez megállapítsa a mentelmi sérelmet. A mult ülés eseményei arcába kergetik a vért. (Nagy zaj.)

Nagy György: Vajda szemtelenségei arcába is kergethetik a vért. (Zaj.)

Maniu Gyula: Ez a kérdés most már az alkotmány kérdése.

Zakarlás János: A hazaárulás büntetése csakugyan alkotmányos kötelesség.

Maniu Gyula: Ez a kérdés az immunitás és a házszabályok kérdése...

Felkiáltások: A nemzet megsértése, az semmi?!

Maniu Gyula: Mi és Vajda a parlament eljárásától teszszük jövő eljárásunkat függővé.

Nagy György: Azonosítjátok magatokat vele?

Maniu Gyula: Igenis, azonosítjuk. Mi nem akarjuk a jog és törvény útját elhagyni. Megsértették Vajda Sándor mentelmi jogát, mikor Horváth József azt mondta, hogy azt a gazembert ki kell pofozni. (Zaj.)

Markos Gyula: Igaza volt.

Maniu Gyula: Vajdát megakadályozták képviselői joga teljesítésében. Megsértették a mentelmi jogát azzal is, hogy Somogyi Aladár feléje rohant, hogy megtámadja és midőn a Ház színe előtt dulakodás támadt...

Elnök (csenget): Minden a szünet alatt történt, nem a Ház ülése alatt. Az ülés alatt házszabálysértés nem történt.

Maniu Gyula: A mentelmi jog sérelme volt, hogy Horváth József, Markos, Szentiványi és más képviselők Vajdát az ülés terem elhagyására kényszerítették s az is, hogy Ráth Endre képviselőházi elnök ur (Derűtség) ugyanezt tette, sőt kezénél fogva kivezette a tereméből.

Eitner Zsigmond: Ez a köszönet azért, hogy megmentetted!

(Az elnök kötelessége.)

Maniu Gyula: Leszkay Gyula háznagy szintén elmulasztotta a kötelességét, mikor nem

édes anyánk beteges, akármelyik percben érhet olyan váratlan kiadás, a mit ami szerény jövedelmünk nem fedez. Azért én adok neked, amennyi kell, elvégre talán kötelességem, hogy kirántsalak a bajból csak arra kérlek, ne tudjon meg anyánk semmit. O szegény hadd gondolja, hogy te olyan példás, takarékos, szerény ember vagy, mint a milyennek a világtalan anyai szemével lát, minek rombolnók le az illúziót? Maradj meg egy pár napig, Józsi! En előttem nincs mit alakoskodnod, csak anyákkal szemben légy kedves, szerény, vidám. En bennem már ugyis csalódtam, én nem tudok ilyen lenni, legalább gondolja szegény, hogy te megfelelsz annak a csillogó ábrándképnek, a mit rólad alkotott.

— A hogy akard, Tilda — szól és azzal odafordul az ablak felé, a homlokát hozzátapsztja a hideg üveghez.

... Odakünn csak hull az eső, hull. Az átellenes ház udvaráról egy szövőgép egyhangu kattogása hallatszik át, künn a konyhában a kis oláh szolgáló leány fuj tele tüdővel egy nótát hosszan elnyujtva, panaszkodó siralmas sággal, az oláh nép sajtáságos éneklési módján. Hogy a végére ér, sirni kezd, mert úgy nagyon elől va a nótás könyvből...

A fiú sokáig bámul fel a sűrűn tornyosuló felhőkre, majd megfordul be a szobába, ahol a leány összehúzódva ül a székén:

— Nézd csak kérlek, most jut eszembe, hogy a holnapi nap folyamán már jelentkeznem kell a hivatalban. Hány órakor is megy reggel az a vonat? ...

szólította fel a képviselőket arra, hogy hagyják békében Vajdát, hanem csak annyit mondd, hogy nem kell ütni. (Nagy derűtségek. Felkiáltások: *Éljen Leszkay!*) Házsabálysértés az is, hogy *Justh Gyula*, a Ház elnöke kijelentette, hogy jó volt, hogy így történt az eset. Ilyen dolog sehol nem történt.

Eitner Zsigmond: Ilyen pimasz emberek nincsenek sehol.

Maniu Gyula: Indítványozza, hogy az esetet a mentelmi bizottság elé utasítsák.

Szunyog Mihály: Jó helyre kerül!

Maniu Gyula: Vegyék figyelembe, hogy ma a világ minden parlamentjének tekintete önök felé fordul. (Nagy zaj és derűtség.)

Somogyi Aladár: Hát pusztuljanak ki ebből az országból.

Pop Cs. István (Somogyihoz): *Mi idevalók vagyunk! Mi nem jöttünk Galiciából!* (Nagy derűtség.)

Maniu Gyula: A házsabály megsértése, hogy Eitner olyan kifejezéseket használ rendreutasítás nélkül, melyek rendreutasítást érdemeltek volna.

Nagy György: Ne hazudják!

Eitner Zsigmond: Olvassa el a naplót! Ott megtalálja az elnök rendreutasítását!

Maniu Gyula: Az elnöknek kötelessége lett volna a rendreutasítás után a szót megvonni öntől. Rátkay felszólalása is olyan kifejezésekkel volt tele, melyekért rendre kellett volna őt utasítani. Az is házsabálysértés, hogy mikor Polit szólásra jelentkezett, ezt neki meg nem adták. Sulyos hibának tartja, hogy az elnök minden előzetes figyelmeztetés nélkül, hirtelen felfüggesztette az ülést s ezzel mintegy szabad utat engedett annak, a mi történni fog. (Nagy zaj)

Zajos felkiáltások: Gaz módon gyanusít! Hazudik!

Maniu Gyula: Megjegyzé, hogy az elnök joga és kötelessége a rendre és csendre felügyelni, a szünet alatt lévő időre is kiterjed. Ezért az elnök ellen is bejelenti a mentelmi jog sérelmét. (Viharos éljenzés: *Éljen Justh!*) Az elmondottakból kétségtelen, hogy Vajda képviselői joga gyakorlásában akadályozva van Vajda ezt a jogát gyakorolni akarja.

Eitner Zsigmond: Próbálja meg!

(Mindent Vajdáért!)

Maniu Gyula: Kéri a Házat és elnököket, intézkedjék, hogy Vajda Sándor képviselői kötelességét teljesíthesse, vagy jelentse ki, hogy erre nem képes vagy nem hajlandó. Vajda a Ház tanácskozásában részt nem vehetett.

Közbeküldések: Nem is vehet! Soha többé nem vehet részt!

Maniu Gyula: Mindaddig, míg a Ház egy tagját megakadályozzák kötelessége teljesítésében, ez a parlament csonka parlament. (Nagy zaj, gunyos derűtség.) Kijelenti, hogy míg ez a körülmény fennáll, addig a parlament határozatai rájuk nem kötelezők. (Nagy zaj a bal oldalon.) További maguktartását attól teszi függővé, mit fog határozni a parlament. Az esetet a házsabályoknak s a parlament méltóságának megfelelően kell elintézni.

Felkiáltások: Dobják ki azt a gazembert maguk közül!

Maniu Gyula: Kéri, mondják ki, hogy a mentelmi bizottság záros határidőn belül tegyen az ügy elintézéséről jelentést.

(Justh nyilatkozata.)

Elnök: A bejelentett mentelmi esetet vita nélkül a mentelmi bizottsághoz utasítja. Kérde, kíván-e a Ház a bizottságnak záros határidőt kitűzni. (Nagy zaj. Igen, nem!) Elrendeli a szavazást.

A záros határidő mellett szavaztak a nemzetiségiek, a horvátok, az alkotmánypárt több tagja, a függetlenségi pártból Juszb János, Eitner Zsigmond, Hédervári Lehel, Vertán Endre, Beck Lajos és Okolicsányi László.

Elnök: A Ház kimondja, hogy nem kívánja a záros határidő kitűzését. Reflektál a házsabályok tekintetében ellene felhangzott vádakra. Kijelenti, hogy az elnöknek joga van bármikor is felfüggeszteni az ülést. Eitner Zsigmondot ő igenis rendreutasította volna, ha nem kér nyomban sértő kifejezése után bocsánatot. Ami a rend felett való őrködést illeti, a képviselőnek nincs joga fegyveres erőt használni. Amikor egy elnök fegyveres erőt használt itt a Házban, példátlan rombolás volt ennek követ-

kezménye. (Nagy zaj.) Ebben benne van a válasz: akar-e intézkedni aziránt, hogy Vajda itt megjelenhessen. Vajda Sándornak itt, még mandátuma van, joga van megjelenni, de fegyveres erőt az elnök nem használhat. Ha sérelem éri, amint most érte, ezt ismét bejelentheti a Háznak. Az ügy részleteivel különben a mentelmi bizottság ugyanis foglalkozni fog. (Hosszantartó zajos taps és éljenzés.)

(Rendreutasítások.)

Eitner Zsigmond: Személyes megtámadtás címén szól. Maniu itt egy rossz ügy szolgáltatásban ismét a nemzetiségiek régi, szokott fegyvereivel, a hazugsággal és becstelenséggel élt. (Nagy zaj: *Rendre! Rendre!*)

Elnök: rendreutasítja a szót.

Eitner Zsigmond: bocsánatot kér, de kijelenti, hogy a nemzetiségiek galád oláh szokás szerint névtelenül is meggyanusítják. (Nagy zaj)

Pop Cs. István: Az elnök ur mindent el-tűr! Arról az oldalról mindent el lehet mondani.

Elnök: Pop Cs. Istvánt rendreutasítja.

Maniu Gyula: A gyorsírói jegyzetéből konstatálja, hogy igenis tudomásul vette az Eitner rendreutasítását.

Elnök: kijelenti, hogy az elnöki figyelmeztetésekkel vitázni nem lehet. (Zajos helyeslés.)

Maniu Gyula: Felszólalásában nem gondolt ő fegyveres erőre. Nagyon sajnálná azt az elnökséget, amely fegyveres erő nélkül nem tudná kötelességét teljesíteni. Nem osztja az elnöknek erről a dologról vallott felszólalását.

Elnök: A képviselő ur igenis, egészen azokra a paragrafusokra hivatkozott, melyek a fegyveres erő alkalmazásáról szólnak.

Maniu Gyula: Tiltakozik az ellen, hogy Eitner az egész román nemzetet megbecstele-nitse. (Oriási zaj a baloldalon.)

Felkiáltások: Nem román, hanem oláh nemzetet mondott! Disznóság! (Oriási zaj.)

Elnök: Figyelmezteti a szót, hogy román nemzet Magyarországon nincs.

Maniu Gyula: Nem fegyveres erőt kér az elnöktől, hanem azt, hogy védje meg őket jogaik gyakorlásában. (Oriási zaj.)

Olay Lajos: Hazaárulók ki vannak véve! Hazaárulók vagytok!

Egy hang a nemzetiségi oldalon: Az igazságról van szó!

Maniu Gyula: Ismételten kéri az elnök intézkedését.

Elnök: Kijelenti, hogy Maniúnak már megfelelt, többet vagy mást ez alkalommal nem mondhat. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Maniu Gyula: Újra szólásra jelentkezik, de azután leül.

Elnök: Következik a napirend tárgyalása. Előbb azonban öt perc szünetet ad.

(A vasutas javaslatok.)

Szünet után áttérnek a napirendre, a vasuti szolgálati rendtartásról és fizetésrendezésről szóló javaslatok tárgyalására.

Zboray Miklós örömmel üdvözli a javaslatokat, főképe a fizetésrendezésről szólót. A pragmatikának azonban van számos hiányossága és ezeket felsorolja. Vitatkozik ezután a horvátok felfogásával. Helyteleníti a szolgálati pragmatikának azt az intézkedését, amely minden vasutast közhivatalnokká tesz. Az egész fegyelmi eljárás ellen súlyos aggodalmi vannak, követeli főképen azt, hogy a fegyelmi vizsgálatnál a felet ügyvéd képviselhesse.

Surmin György horvát beszédet mond a javaslat ellen.

Szünet után a szónok kibeszélte az ülést.

TÁVIRATOK.

A horvátok nem engednek.

Zágráb, június 10. A magyar országgyűlésre delegált horvát képviselők, kik szombaton és vasárnap itt tartózkodtak, tegnap este visszatértek Budapestre, hogy teljes számban résztvegyenek a tárgyalásokon. Az összes képviselők a hozzájuk intézett kérdésekre azt válaszolták, hogy az ismert horvát állásponttól semmi szín alatt sem fognak eltávolozni. Egyes képviselők a horvát kormány képviselőivel is érintkezésbe léptek.

A koronázás emlékünnepe.

Ünnepségek Aradon és vidékén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

A király koronázásának negyvenéves jubileumát egyforma lelkesedéssel ülte meg Arad és a megye apraja nagyja. A különböző testületek, de különösen az iskolák bőven kivették részüket az ünneplésből, s az összes vallásfelekezetek templomaiban hálaadó istentiszteleteket tartottak.

Az ünnepségek részleteiről még a következőket jelentjük:

(Az iskolák ünnepe.)

A *polgári fiúiskola* is megünnepelte a koronázás évfordulóját. Reggel fél 8 órakor az iskola egész ifjúsága a tanári kar vezetése mellett a minorita templomba ment. Istentisztelet után az intézet dísztermébe vonult a diákság, ahol a Szózat éneklése után *Almási T. Pál* igazgató megnyitotta az ünnepséget. *Nagy K. II. o* és *Tóth Ernő IV. o.* növendékek alkalmi költeményeket szavaltak. Majd *Berecz Károly* tanár ünnepi beszédet mondott, amelyben a magyar koronázás jelentőségét méltatta. A záró beszédet *Almási T. Pál* igazgató mondta, amely után az ifjúság a Szózat hangjai mellett osztott szét.

Az *aradi iparos tanonciskola* június 7-én, pénteken d. u. 6 órakor a polgári iskola rajztermében ünnepelte meg a király koronázásának 40 éves jubileumát.

Reinhardt Gyula megnyitó szavai után a tanoncok elénekelték a Hymnuszt, melynek végével *Almási* igazgató intézett a növendékekhez beszédet, s ugyanekkor adta át *Schmalzer János* nyomdász tanoncnak szép beszéd kíséretében azon száz korona jutalmat, melylyel őt a közoktatásügyi miniszter jó magaviselete és példás szorgalma jutalmául kitüntette. Ezután a növendékek elénekelték a Szózatot s *Reinhardt* elnök záró szavai után az ünnepély véget ért.

(Ünnepségek a vidéken.)

Uj-Aradon a tanuló ifjúság a „Freund“-féle elemi magániskola és a kisszentmiklósi r. k. iskola közreműködésével június hó 8-án lélekemelő ünnepélyt rendezett, melyben Uj Arad hazafias polgársága is részt vett. Képviselve voltak ez ünnepélyen Uj Arad községi előljárósága, az összes hivatalok, testületek és egyletek. Mise után ugy a tanuló ifjúság, mint a közönség zenekíséret mellett a zárda udvarára vonult. Ott a Hymnus éneklése után *Prinz Fidéi* igazgatótanító méltatta az ünnepély jelentőségét, mit *Schorck Alajos* tanító hű fordításban a németajkuak számára is tolmácsolta.

Eleken délelőtt 9 órakor ünnepi istentisztelet volt, melyen résztvettek az iskola növendékei tanítóikkal, a községi előljáróság, *Rigler József* jegyző, a járási szolgabíró *Fülöp Lajos* dr. szolgabíró vezetésével. Mise után az iskolában ünnepély volt.

S mádon az izr. iskolában iskolai ünnepség, a zsinagógában pedig hálaadó és könyörgő istentisztelet volt.

Seprősen is nagyobb szabásu ünnepségek voltak. Délelőtt 9 órakor a gör. kel. román, 10 órakor pedig a róm. kath. templomban istentisztelet volt. 11 órakor az állami elemi népiskola tartotta meg ünnepélyét, amelyen *Bucsy Mihály* igazgató mondott lendületes beszédet. Délután két órakor az állami óvodában *Csikó Rózsika* helyettes óvónő sikerült ünnepélyt rendezett.

A **tótvárad** körjegyzőségben a koronázási évfordulót a románok által lakott községek fényesen megünnepeleltek. Az utcákon nemzeti zászlók lobogtak. A fényes istentiszteleten a lakosság nagy tömegekben és ünnepi ruhában jelent meg s a misék alatt durrogtak a mozsár-ágyuk.

Az ünnepség sikere érdekében főként *Tomutia Vazul* körjegyző fáradozott.

Az állam ráfizet.

Adatok az állam vállalkozásairól.

Ujabb tizenöt millió.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

A pénzügyminiszter, a mint ismeretes, törvényjavaslatot nyújtott be, amelyben tizenöt millió hatszázezer koronát kér a törvényhozástól az állami vasgyárak bővítésére. A Hittel című szaklap ebből az alkalomból érdekes cikket közöl arról, hogy mit jövedelmeznek az állam vasgyárak.

Az államkincstár vasipari tevékenységének gyökérszála ugyan egészen a 16-ik századba nyulnak vissza, de az állami vasgyártás csak az utóbbi évtizedekben vett nagyobb lendületet. A zólyombrezói vasgyár 1854-ben helyeztetett üzembe és annak idején 1,3 millió koronába került. Ez volt az országban az első szingermű, mely 1873-ig, vagyis 18 éven át 6 millió kor. jövedelmet hozott az államnak. Ekkor alakították a Hunyadmegyében fekvő Kudsiri vasművet is hengerművé, Kis-Garamon pedig gőzerőre berendezett új olvasztó- és öntőművet építettek. A további állami kohók Tiszolcon, Libetbányán, Govasdián és Vajdahunyadon vannak. Időközben a kisgarami vasgyárat eladta az állam, ép úgy mint a gyertyánligeti gyártelepet is. Az állami üzemekhez tartozik azonban a pieszoki hengermű, a chvátiméchi és zólyombrezói gyártelep, valamint a kudsiri és különösen a diósgyőri vas- és acélgyár. Ez az utóbbi a legujabb telepe az államnak, mely eredetileg 4 millió koronába került és 1870—71-ben kezdte meg a működését.

Az állami vasgyárak legfontosabb része a m. kir. államvasutak gépgyára, mely eredetileg egy belga részvénytársaság tulajdona volt és a kincstár ezt a felszámolás alá került gyártelepet a hasonló sorsban részesült magyar-svájci kocsigyárral együtt 1870-ben vette meg. A kocsigyár 1873-ban leégett és többé mint ilyen fel sem épült, hanem javítóműhelynek rendeztetett be.

Az állami vasgyárakba fektetett tőke a legutóbbi kimutatás szerint 1903-ban volt 56.274,225 K, a forgó tőke pedig volt az év végével 51.548,992 K, vagyis az összes befektetés 107.823,217 K, amely óriási összeg mindössze 977,485 K-t jövedelmezett, vagyis a befektetett tőke még egy százalékot sem hozott az államnak. Tény ugyan az, hogy előzőleg csakis 1901 volt rosszabb év, mint 1903, amikor az állami vasgyárak 758,525 K veszteséget okoztak, de ha még a körülbelül legkedvezőbb 1898. évig vissza megyünk, akkor is a hat évi átlagos jövedelem 2.048,062 K volt, vagyis alig 2%-a a befektetett tőkének. Azóta állandóan rosszabbak voltak az eredmények, úgy hogy a jövedelmezőség, miután a befektetett tőke is növekedett, alig másfél százalékra hanyatlott.

Az osztrák alpesi bányatársaság a tőkének 6-85 százalékát, a Rheinische Stahlwerke 6-68 százalékát hozza meg.

Érdekes az állami vasgyárak munkásainak a viszonya a tiszta jövedelemhez. A magyar állami vasgyáraknál egy-egy munkás 75-115 K-val járul a tiszta jövedelemhez, az alpesi bányatársaságnál 454.92 K-val, a Rheinische Stahlwerkenél 461.96 K-val. A magyar állami vasgyáraknál 40.534,952 K bruttó bevételből munkabérekre kellett 12.527,736 K, vagyis 30.9%-a az összes bevételeknek, míg a magánüzemeknél a munkabérek a számlaösszeg 20—22%-át nem haladják meg. És emellett a munkáviszonyok a magyar állami vasgyáraknál épen-séggel nem fényesek, mert az átlagos évi bér

787 K, míg Németországban 1350 márka, Ausztriában 1250 K. Ha továbbá figyelembe vesszük azt, hogy az állami vasgyárak termelése jobbra állami céloknak szolgál, tehát verseny nélkül áll és az állam saját gyárainak a legmagasabb árakat fizeti, a termelési költséget adó nem terheli, akkor látjuk csak igazán, hogy mily veszteséges az állami iparvállalat, mert ha csak a befektetett tőke kamatait, valamint az épületek és gépek értékcsökkenését számítjuk, akkor az a 107 millió, melyet különben 1904-ben 121 millióra emeltek, most meg 187 millióra emelnek, évenként több mint 5 millió K effektív veszteséget okoz az államnak.

Az említett szaklap ehhez a következő kommentárt fűzi:

Az iparfejlesztést egyrészt nagy áldozatokkal támogatja az állam, másrészt meg bénítja a magánvállalkozást versenyével, amiből magának is sulyos kára van. Ha valamikor, úgy ma megérett az állami vasgyárak eladásának kérdése. A vételárat fontos gazdasági és kulturális célokra használhatja fel az állam és amellett az állami vasgyárak adóban is jóval többet hoznának a kincstárnak, mint a mennyire most a jövedelem rug.

Harminc honatya Aradon.

Szterényi államtitkár látogatása.

Az Acsev. tanulmányozói.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Az Aradi és csanádi egyesült vasutaknak a közeli napokban illusztris vendégei lesznek. Az az európaszerte elismert és a vasuti közlekedés történetében is számottevő siker, melyet az Acsev. a motoros üzem körül elért, évente több ízben hoz érdekes látogatókat az egész Európából Aradra. A teljes tökéletességhez közeljáró és technikai szaktekintélyek által is elsőrendűnek elismert motorközlekedés — amely főleg Sármezey Endrét dicséri, — a napokban is két érdekes tanulmányozó társaságot hoz Aradra. Holnap érkezik meg az első csoport, mely Hódmezővásárhely város kiküldötteiből áll, e hó 21-én pedig a második társaság, huszonöt-harminc képviselő, Szterényi József államtitkár vezetése alatt.

Az érdekes látogatások részleteiről a következőket jelentjük:

Hódmezővásárhely városa nemrégiben előmunkálati engedélyt kért és kapott az Aradi Első Gazdasági vasut tótkomlósi állomásától induló, Hódmezővásárhely városán keresztülvezető és a Tiszáig terjedő vasut létesítésére vonatkozólag. Ezt a vasutat maga a város akarja kiépíteni az Acsev, illetve az A. E. G. V. égisze alatt. A város tanácsának és képviselőtestületének egy része ennek folytán holnap Aradra érkezik, hogy az Acsev fűtőházát és motorközlekedését tanulmányozza. A műhely és a fűtőház megtekintése után a vendégek külön gyorsmotorral kirándulást tesznek Menyházára és Brádra. A látogatás egyúttal kedves figyelem is Hódmezővásárhely közszeretben álló főispánja, Fábry Sándor iránt, akit, mint az Acsev vezérigazgatóját ezuttal üdvözlő először a város küldöttsége. A kiránduláson résztvevők névsora a következő:

Háhn Tivadar dr. városi tiszti főorvos, Kovács János ügyvéd, Losonczy Endre ev. ref. lelkész, Balogi Imre földbirtokos, Vékony József, Zehery Lajos kir. járásbíró, Lázár Lajos földbirtokos, népbanki vezérigazgató, Kmetykó József városi főjegyző, Szalay

József dr. városi rendőrfőkapitány, Csáky Lajos dr. városi tiszti főügyész, Faragó Sándor városi tanácsnok, Szathmáry Tihamér városi tanácsnok, Borsa József városi főmérnök, Fary Antal takarékpénztári vezérigazgató, Vidonyi Jenő állami iskolai igazgató, Kun Miksa ügyvéd, Bereczk Péter gyógyszerész, Szeless János m. kir. földmives iskolai igazgató, Mettiasich Dezső dr. kir. közjegyző, Juhász Mihály kir. tanácsos polgármester.

Az érdekesebbik látogatás azonban mindenestre a második lesz. E hó 21-én ugyanis a képviselőház huszonöt-harminc tagja érkezik Szterényi József államtitkár vezetése alatt Aradra. A cél itt is az Acsev immár európai hírnév motorosközlekedésének a tanulmányozása. A kirándulók Szegeden át 21-én hajnalban érkeznek Mezőhegyesre, ahonnan délután jönnek át Aradra. Itt megtekintik a fűtőházat és még aznap este külön vonaton Menyházára mennek. Menyházáról másnap a kora reggeli órákban átrándulnak Gurahoncra, ahol a cementgyárat szemlélik meg a kirándulók, akiket Fábry Sándor vezérigazgató személyesen fog kalauzolni. A képviselők 22-én éjszaka térnek vissza a fővárosba.

Király-versek.

I.

Vár ablakából a király
Kinéz a nyári éjbe
És felsóhajt: király vagyok
Immáron negyven éve! . . .

Titok, mélységes mély titok
Minden, amit a sors ad,
De biztos egy: Nem érem el
Soha a negyvennyolcat!

II.

Vár ablakából a király
Nézi a szürke Pestet.
Kivilágított házakat
Nem lát, csupán csak egyet.

Kossuth Ferenc lakása az,
Mely fénylő és világos,
És felsóhajt néhány kuruc:
Kossuth? Óh ez — Világos!

Nincs szubvenció!

A vasipari szövetkezet ügye.

Nem csinálnak precedenst.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

A város gyáralapítási bizottsága Varjassy Lajos polgármester elnöklete alatt ma délután ülést tartott, amelyen többek között az aradi vasipari szövetkezetnek a városhoz intézett beadványát tárgyalta. A szövetkezet most részvénytársasággá alakul át s minthogy megakarja nagyobbítani üzemét, 15 évi községi adómentességet, átírási illetékmentességet, homokszedési jogot és 10 éven át évi 4500 korona segélyt kér a várostól. A bizottság e kedvezmények egy részének megadását pártolta, de a szubvenció megadását elvetette. A bizottság ülésének eme részéről az alábbiakban számolunk be:

Elsőnek Steiner József szólott a tárgyhoz. Helytelennek tartja, ha a bizottság a kérvény fölött egyszerűen napirendre tér. Melegen ajánlja, hogy a kért kedvezményeket megadják, mert ezzel már meglévő aradi vállalatot támogat a város. Ha a husvágónak adott a város anyagi támogatást, akkor aradi polgárok is elvárhatják, hogy a város az ő vállalatukat szintén támogassa.

Hasonló értelemben szólalt fel Steigerwald Alajos. Virágh Lajos városi főmérnök a kért szubvenciót soknak tartja. Szerinte leghelyesebb volna, ha a város a munkások számának arányában adna anyagi segítséget a vállalatnak.

Révész Adolf mindent megad, amit meg lehet adni. A város azonban kimondotta, hogy csak ingyentelket ad s így nem lehet azt kívánni, hogy szubvenciót is adjon. Ő már akkor ellenezte a szubvenció megadását, amikor a husznagyvágó kérte. Most is azon az állásponton van, hogy a város ne adjon szubvenciót.

Szathmáry János egyáltalában nem adna kedvezményt ennek a szövetségéből alakuló részvénytársaságnak. Ha a város most precedens alkot, akkor nemsokára minden ipari szövetség részvénytársasággá fog átalakulni és hasonló kérésekkel fordul a városhoz. Azt indítványozza tehát, hogy a bizottság mellőzze a szövetséget kérvényt.

Kilényi János közvetítő indítványára a bizottság többsége kimondta, hogy az alakuló részvénytársaság tíz évig azt a községi adót fizeti, amelyet mint szövetséget az utolsó évben fizetett. Az egy százalékos illetékmentességet és a homok és kavicszedési jogot tíz évre megkapja a részvénytársaság. A bizottság ilyen irányban tesz javaslatot a közgyűlésnek.

Az ülésen Varjassy Lajos polgármester elnöke alatt jelen voltak: Domonkos Lajos, Hoffmann Antal, Kilényi János, Kovács Vince, Lócs Rezső, Lukácsy Lajos, Maresch Gyula, Müller Károly, Nesnera Aladár, Ottenberg Tivadar, Reicher Károly, Révész Adolf, Rosenberg Miksa dr., Stauber József, Steigerwald Alajos, Steiner József, Steinhardt Mór dr., Szathmáry János, Virágh Lajos, Vizer Lajos.

A kőművesek rezisztálnak.

Nem szerződnek új munkarenddel.

A fővárosi szakszervezetet föloszlatták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Az építőiparosok aradi szövetségének szombaton este végrehajtott határozata azzal a kellemetlen következzel járt, amelyre az érdekelt mesterek már eleve el voltak készülve. Aradnak mintegy hatodfél száz kőművesmunkása, akik szombaton munkakönyveikkel együtt az új munkafeltételeket is megkapták, ma reggel nem állottak munkába és így külön bejelentés nélkül, távolmaradásukkal dokumentálták, hogy a munkaadók szövetsége által megállapított új rend alapján nem vállalnak munkát.

A mai napon tehát megszünt a parciális krízis, amely hol az egyik, hol a másik építőmesternél munkabeszüntetéshez vezetett. Ma már általános az aradi építőipar válsága és ez csak azt a két-három kismestert nem érinti, akik nem tartoznak a szövetség kötelékébe. E mesterek azonban csak olyan apró munkákat végezhetnek, hogy összesen egy tucatnál alig több munkást foglalkoztatnak.

A szövetség tagjainak ma Aradon 14 építkezésük van, amelyekhez ma reggel hiába várták a szervezett kőművesek csoportjait. Ha tömegesen nem is, de egy néhány munkás mégis akadt a munka folytatására, természetesen a szövetség által megállapított munkafeltételek mellett. Összesen nyolc kőműves jelentkezett a mestereknél, átadta a munkakönyvét, aláírta az új feltételeket és ezzel késznek nyilatkozván az új munkarend alapján dolgozni, rögtön folytatta a munkát ott, ahol szombaton elhagyta. Ezeknek a kőműveseknek azután nyomban kiállították az igazolványokat, amelyeknek alapján bármely aradi vagy más városbeli szövetségi tagnál munkát kaphat.

E nyolc igazolványos kőművessel természetesen nem láthatták el az aradi mesterek összes építkezéseiket és ezért kénytelenek voltak

ugy segíteni magukon, ahogyan éppen tudtak. Így történt azután, hogy ma minden építkezésnél folyt ugyan még a munka, de olyképpen, hogy a nyolc munkáson kívül csupa inas dolgozott, a művezetők felügyelete mellett.

Előreláthatólag így bonyolítják le a munkát az egész héten át, hacsak nagyobb számban nem jelentkeznek a kőművesek igazolványok átvételére. Az új munkafeltételek elfogadására egy heti időt adnak az aradi mesterek, akik a hét leteltével érintkezésbe lépnek más vidéki városok szövetségével igazolványos munkások átengedése iránt. Ha ily munkáscsoportok azután Aradra érkeznek, akkor valószínűleg az aradi kőművesek is elfogadják az új munkarendet és munkába fognak állani.

Az aradi rendőrségnek mint elsőfoku iparhatóságnak még nem jelentették be a részleges munkaszünetelést, mert hatósági beavatkozásra semmi ok sincsen.

Itt említjük meg, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter fővárosi tudósítónk távirata szerint föloszlatta az építőmunkások országos szövetségének kőműves szakosztályát. A belügyminiszter ez év februárjában tudvalevőleg fölfüggesztette a szakosztály működését és vizsgálatot rendelt el. A vizsgálat oly körülményeket állapított meg, amelyek miatt most a belügyminiszter a szakosztály föloszlását rendelte el. Együttal intézkedett Andrássy, hogy a szakosztály vagyona hatósági kezelés alá vétessék, valamint a hűtlen vagyonkezelés miatt az iratok áttétessenek az ügyészséghez, az esetleges büntető cselekmények megtorlása végett.

MULATSÁGOK.

Virágünnepély a városligetben.

Arad, június 10.

A nyomdász szakszervelet által vasárnap tartandó virágünnepélyre a rendezőség az alábbi falragaszt bocsátotta ki a mai napon: Az aradi nyomdászok szakszervelete 1907 évi június hó 16-án a városligetben a 33. gyalogezred, Gyurkovics András és egy gyermekzenekar közreműködése mellett nagy virágünnepélyt rendez, amelyre a nagyérdemű közönséget usztelellet meghívja a rendezőség.

A virágünnepély műsora a következő: Nagy séta hangverseny, rendező a 33. gyalogezred zenekara a karmester vezetésével. 1. Póznamászás. 2. Virsli evés. 3. Zsákfutás. 4. Kifli-evés. 5. Tojásverseny. 6. Lekvárevés. 7. Gyerityahalászat. 8. Cérnaevés. 9. Grammophon hangverseny a városliget különböző részein. 10. Nagy cigány hangverseny Gyurkovics András hírnéves zenekara által. 11. Karikadobás. 12. Gyermekszépségverseny d. u. 6 órakor a városligeti nagyteremben. 12. Különböző nagyságu léggömbök felbocsátása. Konfetti sátor. Tombola sátor. Virág sátor. Levelevő-lap sátor.

Délután fél 4, 5 és 7 órakor a városliget nagytermében Kabaret-előadások Kállay Jolán az aradi Nemzeti Színház primadonnája, Faludi Károly és Horti Sándor az aradi Nemzeti Színház művészei, valamint még számos művész és műkedvelő szíves fellépésével. A katonazene szünetei alatt az aradi nyomdászok Gutenberg dalköre dalhangversenyt rendez érdekes műsorral, a karmester vezetésével. Ugy a kabaret előadás, valamint a dalhangverseny műsora a helyszínen kapható.

Este 8 órakor nagy tűzijáték. A virágünnepély kezdete délután pontban 2 órakor. A virágünnepélyen minden 25 iknek belépő hölgy egy csinos virágcsokrot kap. Belépti díj a városliget területé 40 fill. Katonák őrmestertől lefelé, valamint gyermekek 10 éves korig 20 fillért fizetnek. Este fél 9 órakor a városliget fényesen díszített és világított nagytermében zártkörű táncestély lesz, melyre külön meghívók küldettek szét. A táncestélyt az aradi nyomdászok „Gutenberg” dalköre nyitja meg. Belépti díj a táncestélyre: Személy jegy 1 kor. 20 fill., családjegy 2 kor. 80 fillér, karzat 40

fillér. Felülfizetések a felállítandó nyomdász tudóvész-szanatórium javára köszönettel fogadnak és hirtalilag nyugtáznak.

Kedvezőtlen idő esetén a Virágünnepélyt és táncestélyt a rákövetkező vasárnap, azaz június hó 28-án fogják megtartani.

(=) A Fehér Kereszt parkünnepélye. A tegnapi esőzés miatt az aradi Fehér Kereszt-egyletnek a Baross-parkban tervezett parkünnepélyét szombatra, június 15-ére halasztották. Ekkor a már megállapított teljes műsorral tartják meg a mulatságot, amelynek föltétlen sikeréhez most már nagyban hozzájárulnak az elhalasztás révén nyert hétnek gondos előkészületei is. Az egylet vezetősége sok költséget igénylő nagyszabásu programmal rendezi az ünnepélyt, de viszont számít is arra, hogy Aradváros egész közönségének széles rétegei fognak a mulatságon megjelenni, amelynek tiszta jövedelme egy eminensen emberbaráti célt szolgál, az aradi gyermek kórház alapját van hivatva szaporítani. Ezt nem a közönség kopasztásával akarja az egylet elérni és ezért a pezsgőt és a sorsjegyeket csak egy sátorban fogják árusítani, a sátorba való belépés pedig egyáltalán nem lesz kötelező az ünnepélyen résztvevőkre nézve. A rendező bizottság ezuton is kéri azokat, akiknél sorsjegyek vannak, hogy az el nem adott sorsjegyeket legkésőbb szombat reggelig vissza juttassák az egylethez.

A türelmetlen örökös.

Megfojtotta a nagynénjét.

Gyilkossággal vádolt kereskedő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Ma reggel Mácsán holtan találtak az ágyában egy hetvenöt éves matrónát, Schwarz Ferencné. Az arca egészen el volt kékülve, s eltorzult vonásaiból nyilvánvaló volt, hogy aligha halt meg természetes halállal. Bár a test már teljesen kihült, a megijedt rokonság mégis orvosért küldött, aki megállapította, hogy a jó módu öreg asszonyt megfojtották.

Az orvos jelentése alapján a csendőrség rögtön megindította a nyomozatot, amely meglepő eredménnyel végződött. Még a délelőtti folyamán letartóztatták Schwarzné unokaöccsét, Schadner József mácsai kereskedőt, aki tettét beismerte.

Az eset részleteiről a következőket jelenti mácsai tudósítónk.

Schwarz Ferencné, aki eléggé jó módu asszony volt, néhány év előtt egész vagyonát elajándékozta rokonainak. Házát s egyéb ingatlanait vejenek adta, jó forgalmu vegyeskereskedését pedig minden felszerelésével s áruival együtt unokaöccsének, Schadner Józsefnek engedte át. Attól tartva azonban, hogy a megajándékozott rokonok eltalálják felejteti jótétét s öreg napjaira kiteszik a saját házából, az ajándékozási okiratban kikötötte, hogy amíg él, a vagyon élvezeti joga őt illeti.

A vő türelmesen várakozott, de Schadner József, aki veszekedő, izgága természetű ember volt, igen hosszúnak találta a jószívű öreg asszony életét. Boszuságát nem is titkolta s gyakran szidalmazta Schwarzné, aki minden rossz kívánság dacára, hetvenöt éve mellett is jó egészségnek örvendett. Schadner nap-nap után nagyobb kétségbeeséssel nézte nagynénjét s mikor látta, hogy még csak betegeskedni sem akar, elhatározta, hogy elteszi láb alól. Tervét annyira nem leplezte, hogy bizalmasai előtt többször kijelentette, miszerint gondja lesz, hogy Schwarzné mielőbb jobblétre szen-

derüljön. Barátai rossz tréfának vették a dolgot s nem hederítették rá.

Az elvetemült ember azonban, akit türelmetlensége teljesen elvakított, tegnap éjjel végre elhatározta magát a végzetes tetre. Megleste míg nagynénje elaludt, aztán hozzá lopódzott, torkon ragadta s addig fojtogatta, míg meghalt. Borzalmas tette után szobájába ment, s mint aki jól végezte dolgát, nyugodtan lefeküdt.

A csendőri nyomozat alkalmával a gyanu azonnal feléje fordult, s bár eleinte tagadott, később mindent beismer. Csupán azt hozta fel mentségül, hogy az öreg asszony megtámadta, ütötte verte, s ő önvédelemből követte el tette. Beismerő vallomása alapján előzetes letartóztatásba helyezték. Az esetről értesítették az aradi kir. ügyészséget, amely ma délután *Domonkos* László vizsgálóbíró a helyszínére küldötte. Egyben elrendelte Schwarzné felboncoltatását, amelyet ugyancsak ma délután *Austerweil* László dr. és *Posgay* István dr. fogantositottak.

Schadner József nem most kerül először összeütközésbe a büntető törvénykönyv paragrafusaival. Súlyos testisértés büntetéseért nemrégiben *másfélévi* börtönbüntetést szenvedett el.

Barabás nyilatkozik

Nem akar Hofrath lenni.

Nem kell kitüntetés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Barabás Béla ma a következő nyilatkozatot küldötte be hozzánk:

A koronázás 40 éves jubileumát én is megünnepelem. Szívvel, őszintén, igazán. De nem Budapesten, sem Cinkotán, hanem gyulafehérvári sürgős teendőim végeztével, az én lelkiütem ellenállhatatlan vágyától ösztönözve, elzónáztam Segesvárra s június 8-án ott voltam a fehér-egyházi csatasíkon, ott borultam le Petőfi Sándor sírjánál.

Akik néha-néha a kegyeletnek e szent helyére elzarándokolnak s megnézik az 1849. július 31-iki segesvári ütközetnek egybegyűjtött ereklyéit, az ágyugolyókat, a közös sírból előkerült honvédek csontjait, a tépett zászlót, a Petőfi Sándor halálával kapcsolatos apróságokat, szent dolgokat, azok előtt felnyit Bálint Péter székely atyánkfia — az ottani ör — egy könyvet, hogy a látogató írja oda nevét, kegyeletlen zarándoklásának emlékéül.

Ebbe a nagy könyvbe én is beleírtam a nevemet, meg a dátumot. Nevem elé a következő sorokat jegyeztem:

A koronázás 40 éves évfordulóján én idejöttem ünnepelni. Ott Budapesten, vajjon hányan kiáltják szívvel: „Eljen a király!” Mert én itt szívemből kiáltom: „Eljen a szabadság!”

S aztán hazajöttem Aradra. Ma reggel érkeztem meg. Íróasztalom tele van levelekkel, lapokkal, mert már nyolc napja távol vagyok, az én édes otthonomtól.

Nézem a lapokat, keresem az új híreket s arcomba szökik a vér, lelkemben az indulat gyul lángra, amikor olvasom meglepetve: Barabás Béla — udvari tanácsos.

Micsoda gonoszság és ördög üzi ve-

lem játékát, hogy ez az én személyemet és multamat mélyen megalázó hír szárnyra kelt? S hozzá még az egyik tekintélyes lap kommentárokat fűz s felettem — viccel, e cím alatt: Hofrath v. Barabás.

Hát ha engem udvari tanácsosnak az én hozzájárulásommal kineveztek, vagy kineveznek, akkor igenis mondjon el ez a lap rólam mindent, még azt is, hogy ezüst kanalat loptam. De addig, amíg ez meg nem történik, az én becsületes politikai multam és önzetlen hazafiúi szereplésem felett ne vicceljen és ne hurcolja meg ok nélkül nehéz fáradsággal kivívott politikai tisztességemet.

Mert vagy kineveznek udvari tanácsosnak, vagy nem. Ha kineveztek és én el is fogadtam, ez nem viccelni való, de igen-igen szomorú lenne. Ha pedig nem neveznek ki, akkor sem viccelni való, mert ezzel ártatlanul hurcolja meg az én egyetlen kincsemet: — becsületes s elég jó nevémet.

Az én radikális, demokratikus multam s egyéniségem hiúságmentes szerénysége nevében tiltakozom az ilyen gyanúsítás ellen!

Ahhoz, hogy én „udvari tanácsos” vagy mi más legyek, vagy ahhoz, hogy bármilyen rang, cím, rendjel nehezedjék vállamra, kettő szükséges: először, legyen, aki adja; másodsor, legyen, aki elfogadja.

Nem akarom feltételezni, hogy aki engem ismer, meg merjen azzal közelíteni, miszerint nekem bármilyen császári és királyi rangot, címet, rendjelet vagy egyéb hiúságot legyezgető méltóságot felajánljon. És ez eddig nem is történt meg. Senki nálam nem kérdezősködött, nem puhatóldozott. De azt meg bizonyosan tudom, hogy aki nekem ilyet felajánl, az tétova nélkül, egyenesen s nyíltan lesz visszautasítva.

Nekem nincs szükségem semmiféle kitüntetésre, nem vágyom rá, sőt egyéni erkölcsi értékem megkisebbitésének s megaláztatásnak tekinteném az ilyen külső cafrangot, annál is inkább, mert ha hazámnak s a közügyeknek netalán szolgálatot tettem, azt önzetlenül, becsületes szándékkal tettem. Azért jutalmat, kitüntetés nem várok, nem kérek s ha netalán felkinálnák, el sem fogadnám.

Hogy a fővárosi lapok erről irtak, nem vehetem rossz néven, mert nem ismernek. De, hogy az aradi lapok rólam az „udvari tanácsos”-ság, reám nézve üres és értéktelen címének elfogadását feltételezték: ez igazán fáj nekem, mert azt hittem s jogosan feltételezhettem, hogy Aradon engem — jobban ismernek.

Nem tehetek róla, ha szülővárosomban akadnak emberek, akik ok nélkül és minden áron engem kisebbíteni s a közvélemény előtt ostoba hiúsággal bélelt komédiáknak akarnak feltüntetni.

Ám legyen. Ez engem nem korlátoz abban, hogy hazám jogaiért, nemzetem igazságaért s a nép szabadságát megteremtő és biztosító törvényekért lelkem egész erejével küzdjek, önzetlenül, becsületesen s ha kell — még a dinasztiaival szemben is.

Mikor Kossuth Lajos Amerikában járt, akkor őt az egyesült államok parlamentjének elnöke a Pantheonban Washingtonhoz hasonlította. Kossuth erre így felelt: „Én nem vagyok méltó Washingtonhoz, a

világszabadság nagy apostolához.” Én nem versenyezhetek vele sem az eredményekben, sem a dicsőségben, — de el vagyok határozva egyben követni őt: a becsületeségben.

No hát én kicsiny ember vagyok, de rámerek mutatni az „Aradi Közlöny” által felhozott Deák Ferencre s egész életem törvényeként hirdetem, hogy: „Én nem versenyezhetek Deák Ferencsel sem az eredményekben, sem a dicsőségben, sem a bölcsességben, — de el vagyok határozva egyben követni őt, — a becsületeségben.”

Deák Ferenc nem fogadott el sem címet, sem rendjelet, sem rangot, sem kitüntetés, — pedig mindezekre érdemes volt. Én pedig annál kevésbé fogadhatom el, mert mindezekre érdemes nem vagyok.

Azt hiszem, hogy ezzel az „udvari tanácsos” méltóságának ok nélküli hiesztelését megcáfoltam, jövőre nézve pedig lefujtam.

A Westinghouse-gyár.

A cég feltételei.

A központ Budapesten?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

A párisi Westinghouse-cég megbizottai vasárnap nyujtották be a városhoz az Aradon létesítendő automobilgyárra vonatkozó előterjesztésüket, amelyben kedvezményeket kértek a várostól. A cég kérelmével a város gyáralapítási bizottsága ma délután megtartott ülésén foglalkozott és nagy lelkesedéssel fogadta el a Westinghouse-cég előzékeny ajánlatát. A gyáralapítás ügye most már teljesen perfekt, csupán a városnak egy-két lényegesebb óhaját tolmácsolja a cégnél *Varjassy* Lajos polgármester. A Westinghouse-cég ajánlatáról és a gyáralapítási bizottság üléséről az alábbiakban számolunk be:

(A város kedvezményei.)

A Westinghouse cég megbizottai: *J. Dicker* vezérigazgató, *F. E. Xrake* kereskedelmi megbizott és *Kunz* József fővárosi mérnök, a cég magyarországi megbizottja szombat este tudvalevőleg Aradra érkeztek, hogy a régen tervezett gyáralapításra vonatkozólag végre megállapodásra jussanak a várossal. A cég megbizottai vasárnap délelőtt érkeztek *Varjassy* Lajos polgármesterrel, akinek átnyujtották a cégnek a város törvényhatósági bizottságához intézett kérvényét. A cég a várostól az alábbi kedvezményeket kéri:

1. Tizenhárom katasztrális holdnyi ingyen telek.
2. Tizenöt esztendei községi adómentesség.
3. Háromszázezer korona névértékű részvényjegyzés.

A polgármester előterjesztette a mérnöki hivatal véleményét, amely szerint a gyár céljaira a Weitzer féle vaggongyár mögött elterülő telek volna a legalkalmasabb. A gyár megbizottai megtekintették a kijelölt telket és azt a gyár céljaira alkalmasnak találták.

(Magyar Westinghouse részvénytársaság.)

Varjassy Lajos polgármester ma kapta meg a Westinghouse-cégtől az Aradon létesítendő gyár tervezetét. A terjedelmes tervezet tartalma az alábbi:

Aradon a párisi cégtől különálló gyár alapítatik, amelyhez a párisi cég csak a *Westinghouse* nevet adományozza. A gyárnak hivatalos címe ez: *Magyar Westinghouse részvénytársaság*. A részvénytársaság két millió korona alaptőkével kezdi meg az üzemet először ötven esztendőre. Ha pedig a gyár prosperálni fog, akkor az üzem idejét kitolja és szükség esetén az alaptőkét is hamarosan fel emeli. A gyár automobil- és motorfelszerkezeteket fog előállítani és készítményeit Magyarországon, Ausztriában és a Balkánon fogja értékesíteni.

A Magyar Westinghouse részvénytársaság kötféle részvényt bocsát ki: A. és B. csoportozatu részvényeket. Az előbbiek elsőbbségi részvények jellegével bírnak és a város 300 ezer korona névértékben ilyen részvényeket kap. Az utóbbi részvényeket a párisi cég megtartja magának cserébe azért, hogy az aradi részvénytársaságnak megadja a Westinghouse nevet, továbbá egyszer s mindenkorra átengedi a gyár készítményeinek összes szabadalmát Magyarországra, Ausztria és a Balkán országok területére. A B. csoportozatu részvények csak akkor részesülnek osztalékban, ha az A. csoportozatu részvények megkapták az öt százalékos osztalékot.

A tervezetben a részvénytársaság azt mondja, hogy a vállalat és az igazgatóság székhelyét Budapestet szemelte ki.

(A gyáralapítási bizottság ülése.)

A Westinghouse-cég ajánlatával ma délután foglalkozott a gyáralapítási bizottság, amely örömmel üdvözölte az automobil gyár alapításának életre való eszméjét. Az ülésen *Varjassy* Lajos polgármester felolvasta a cég kérelmét és a gyár tervezetét. Majd azt indítványozta, bízzák meg őt, hogy mielőtt még a közgyűlés elé kerülne a dolog, érintkezésbe lépjen a gyár vezetőségével aziránt, hogy a vállalat székhelye ne Budapest, hanem *Arad* legyen. Bízzák meg továbbá, hogy felvilágosítást kérjen aziránt, hogy mennyi befektetést eszközölnek, hány munkással kezdik meg az üzemet, mennyi hitelre és forgalomra van szüksége.

Révész Adolf üdvözli *Varjassy* polgármestert azért a sikerült akcióért, amelyet a Westinghouse-gyár ügyében elért. Körülnéző és szerencséskezű kezdeményezőnek bizonyult a polgármester, akit ez ügyben kifejtett ügyességéért a város elismerése illet meg. Már a Westinghouse ék által proponált ama módozat, hogy a városnak részvényhozójára fejében oly törzsrészvényeket ad, amelyek Westinghouse cég által szabadalmait fejében visszatartott részvények felett elsőbbséggel bírnak, teljes és feltétlen bizalmat keltene benne még akkor is, ha a Westinghouse név és reputáció nem volna olyan program, amelyben bízni lehet. Ami a gyárnak adandó területet illeti, az bőven megtérül abban, hogy az a városrész, amely a létesítendő gyár mellett terül el, jelen tőségben és értékben mindenesetre olyan egyenértékűt fog nyerni, mint ezt a Weitzer-gyárnál is tapasztaltuk.

Örömet adja meg mindazt, amit a cég kíván, kivéve azt, hogy a vállalat székhelyét ne Arad jelöltessék meg. Nem kívánja a dolog azzal komplikálni, hogy kérdést intézne, hány munkást foglalkoztatna a gyár, mennyi forgalomra, hitelre és egyébre van szüksége. Ez a cégnek belügye, melyhez nincsen semmi közünk s ennek megkérdése a bizalmatlanság jellegével is bír. Ellenben kívánja azt, hogy a részvénytársaság igazgatóságában Arad város mindenkorai polgármesterének is hely adassék.

(Nem lesznek elsőbbségi részvények.)

Érdekes szempontot vetett fel *Rosenberg* Miksa dr. Ő biztosítva akarja látni annak a 300 ezer koronának rentabilitását, amit a város a részvényjegyzés révén befektet a vállalatba. Mindenek előtt tudomást kell szerezni arról, hogy vajon nem fognak-e elsőbbségi részvényeket kibocsátani.

Varjassy Lajos polgármester felvilágosította a bizottságot arról, hogy külön elsőbbségi részvényeket nem fognak kibocsátani, a mennyiben az A. csoportozatu részvények az elsőbbségi részvényeknek felelnek meg.

Steinhardt Mór dr. ugyanazokat a szempontokat vallotta, mint *Révész*. Ő sem intézne kérdést a gyár vezetőségéhez financiai ügyekre nézve. Elég garanciát lát a gyár készítményei szabadalmának átengedésében s ezért tartózkodna minden olyan kérdéstől, amely a bizalmatlanság jellegével bír. Helyesnek tartja azonban azt, hogy megkérjék a gyár vezetőségét, hogy a vállalat székhelyét Aradra helyezék, mert a 15 évi adómentesség leteltével a vállalat székhelyén fizetnek a vállalatok községi adót.

Ezután még több fölszólalás történt, majd a bizottság abban állapodott meg, hogy a gyáralapítás ügyét nem viszi az e havi közgyűlés elé, hanem a polgármester előbb tolmácsolni fogja a város óhajlásait a gyár vezetőjének és a után felkéri a főispánt, hogy rendkívüli közgyűlést hívjon össze.

Andrássy

Vajda üldözése ellen.

Megsértették a házszabályokat.

A hatalom nem hitbizomány.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 10.

Bármekkora megbocsáthatatlan bűnkövetett el *Vajda* Sándor a magyar nemzet durva megsértésével, jogszabály hiján nincs mód arra, hogy őt a parlamentből eltávolítsák, vagy kiüldözzék.

Ennek a felfogásnak adott ma kifejezést a képviselőház folyosóján *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter, különösen hangsúlyozván, hogy a multkorai heveskedő eljárással veszedelmes példaadást statuáltak a honatyák.

Andrássy nyilatkozatáról a következő távirati tudósítást adjuk:

Maniu Gyula beszéde után *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter a képviselőház folyosóján nagy csoport képviselő előtt kijelentette, hogy a *Vajda*-ügyben történtek nagyon kinosan érintették.

— Bármennyire is vétett *Vajda*, — mondotta *Andrássy*, — ez a bűn azt a jogát, hogy a Házban megjelenjék, nem veheti el tőle, még pedig annál kevésbé, mert hiszen a házszabályok egyenesen kötelezik a képviselőt a Házban való megjelenésre és büntető szankciót állapít meg arra az esetre, ha a képviselő huzamos ideig nem jelenik meg a Ház ülésén. *Képtelen dolog a nyers erőt a Házban érvényre juttatni*. Ezzel példát adunk és utat mutatunk ellenségeinknek. De különösen képtelen dolog az, hogy éppen mi, akik folyton a Szabadságot, az alkotmányt és a házszabályok érintetlenségét hangoztatjuk, vigyük be az ököljog uralmát a parlamentbe. Én a magam részéről föltétlenül amellet fogok szavazni adandó eset-

ben, hogy *Vajda Sándor mentelmi joga megsértetett*. Egyebet nem tehetek, mert a mentelmi jog megsértésének flagrantsabb esetét el sem tudom képzelni.

A körülállók, noha véleményük nem egyezett meg a miniszterével, élénken helyeselték és egyikük megjegyezte:

— Mi úgy viselkedünk, mintha a hatalmat örökös hitbizományként bírnók.

— *Pedig éppen megfordítva áll a dolog*, — válaszolta *Andrássy* és elietett, nehogy kommentárt sürgessenek a sokatmondó nyilatkozathoz.

A mai ülésen a *Vajda*-ügy egész pertraktálása alatt az alkotmánypárt és a néppárt tagjai abszolút hidegen viselkedtek és egyáltalán nem folytak be az incidensbe, úgy hogy a lármás botrány kizárólag a függetlenségi pártról eredt.

A nemzetiségi párt ma délután 4 órakor értekezletet tartott, amelyen a *Vajda*-ügyből kifolyólag tanusítandó magatartásról tanácskoztak. A hozott határozatot szigorúan bizalmasnak mondták ki és ezért nem is került a nyilvánosság elé.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: *Déryné* ifjasszony, szimfónia.
Szerda: *Salome*, szimfónia. Karácsonyi vers, vigjáték.
Csütörtök: *Lili*, operette.
Pentek: *Szép Ilonka*, operette. (Zóna előadás.)
Szombat: *Az ördög*, szimfónia.

* A szinkör megnyitása. Vasárnap délután a „*Csikós*” előadásával vette kezdetét a két hónapos nyári szezon. Este a *vig özvegy* gyönyörű zenéje vonzott zsufolt házat mindjárt a megnyitás napján. A közönség sokat tapsolt *Kállay* Jolán Hannájának, *Leövey* Danilójának és *Horti* nagykövetjének. A kar, különösen a női kar fogatékos és szánalmasan gyöngé. Ezen okvetlen segíteni kell, mert ezzel a karral még megközelítőleg sem lehet illuziót kelteni. *H. G.*

* *Szalay Aranka* növendékeinek vizsgálja. A legnevesebb művészek koncertjére nem jön össze olyan nagyszámú publikum, mint amekkorára ma délután szorongott a Fehér-Kereszt szálloda nagytermében. *Szalay Aranka* zenés-kolájának növendékei számoltak be vizsga keretében zongora tanulmányaikról, Akárhány növendék meglepő készséggel játszott és aratt magának és a tanárnőnek jól megérdemelt elismerést. A nagyszámú közönség őszinte ünneplésben részesítette *Szalay Arankát*.

A király haragszik.

Hirtelen elutazik Budapestről.

A fagyos jubileumi ünnepség.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 10.

Nyolc napra volt tervezve a király budapesti tartózkodása és ma, a séjour félidején elterjedt és megerősítést nyert az a szenzációs hír, hogy a felség már holnap elhagyja a magyar fővárost. A hirtelen elutazás okául egyértelműleg azt mondják, hogy a felséget elkedvetlenítette az a hidegség, amelyet Budapesten való időzése közben tapasztalt.

A váratlan elutazásról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Politikai körökben óriási feltűnést kelt a király holnapi hirtelen elutazása, amelynek híre ma délelőtt érkezett a Házba. Általánosan elterjedt és megbízható vélemény szerint a királyt a koronázási jubi-

leum meglehetősen lagymatag lefolyása kedveltenitette el és ezért változtatta meg programját és ezért utazik el hirtelen a magyar fővárosból.

Ez az információ egészen szavahihető. Az elkedvetlenedés okairól egy estilap a következőket jelenti:

A királyt rendkívül kinosan érintette, hogy a koronázási jubileum megülése csak a hivatalos ünnepekre szorítkozott és a lelkesedésnek valamely önkéntes megnyilatkozása sehohsem volt tapasztalható. Különösen föltűnő volt az, hogy amikor az udvar a misére ment, az utcán csak néhány kíváncsi ember állott, akik némák voltak. Éljenző, lelkesedő tömeg nem volt látható sehol. Hasonlóképpen történt a dolog akkor is, amikor a király ma az Andrassy-uton végig a mezőgazdasági múzeum megnyitására hajtatott. Az egész hosszú utvonalon alig változott meg valamelyest az utca rendes képe. Mondják, hogy ez az uralkodót rendkívül meglepte és elkedvetlenitette.

Az amugy is ideges uralkodó, amikor a jubileum napjának estéjén kitekintett a vár ablakából, az egész várost sötétségbe borultan látta és csak egyetlen palota volt fényesen kivilágítva. A király odafordult környezetéhez és megkérdezte, mi esoda palota az. A kíséret megmondta, hogy a Gresham-palota, amelyben Kossuth Ferenc lakik. A királyt még jobban bántotta az egy palotának kivilágítása és annyira elkedvetlenedett, hogy másnap kiadta a parancsot az utazásra.

Beszélik azt a pletykát is, hogy a király a legnagyobb mértékben ellene van annak, hogy közbizalmi és állami funkciókban résztvegyen Ferenc Ferdinánd trónörökös is. Ennek már sokszor kifejezést adott a király, nem annyira szóval, mint inkább rendelkezésekben. Amennyire az udvari etikett határain belül lehetett, mindig úgy intézkedett a felség, hogy a trónörökös állami funkción ne legyen jelen, ha pedig ez nem lehetséges, úgy a részvétel szűk keretekben mozogjon.

Most is lehetetlen volt Ferenc Ferdinánd részvételét mellőzni. Ott ült ő is a Mátyás templomban, a király oldalán, de egész szereplése csak ennyire szorítkozott és a király kívánsága volt az is, hogy a trónörökös még június 8-án délután elutazzék.

HIREK.

Prédélik a közbizalmot!

Arad, június 10.

Ágota kisasszony rózsáskertjét a Körös vize addig mosta, mosta, a míg a gyönyörű kertből semmi sem maradt. Természetes, hogy a Körösnek nem lehetett eltüntetni, hogy ne vájja Ágota kisasszony kertjét.

Aradvárosa is nemsokára megsirathatja köztelkeit és földjeit, mint Ágota kisasszony. Aradváros köztelkei és földjei is a rózsáskert sorsára jutnak, ha hamarosan nem segítenek a bajon. Nem a Maros vize mossa el a város földjeit. Ez ellen megóvják a városi földeket az erős töltések és partok. A városi földek szomszédai nyessnek el lassanként egy-egy darabot a köztelkekből.

Városi hivatalnok ajakáról hangzott el a rossz szomszédok ellen a

vád. Kilenyi János városi főszámvevő jelentette ki a pénzügyi bizottság mai ülésén, hogy a város földjei kisebbednek. A főszámvevő ugyanis elmondta, hogy amikor elfoglalta hivatalát és a tüzskönyvet átvizsgálta, az az ötlete támadt, hogy meg fog győződni róla, vajjon a város birtoktestei a valóságban léteznek-e, amint azt a telekkönyv igazolja. Azt tapasztalta, hogy egyes birtoktestek egyáltalában nem is léteznek, hogy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket. Csakis a telekkönyvben léteznek.

Vizont azt is tapasztalta, hogy a város minden földbirtoka sokkal kisebb, mint amilyennek a telekkönyv feltünteti. Vizont a szomszédok földje a telekkönyvi adatoknál sokkal nagyobb.

A főszámvevőnek ez a szomorú tapasztalata élénk világitásban tünteti fel a városi hatóságnak azt a felelőtes ellenőrzését, amelyvel a város vagyonát képező birtoktesteket a multban számontartotta. Szerencse, hogy most rájöttek a földre éhes szomszédok manipulációira, amelyek ellen a legszigorubb és leggyorsabb megtorlást követeli a város érdeke. A közbizalmot prédálóktól vissza kell szerezni a polgárság jogos tulajdonát s nyilvánosan kell azokat pellengére állítani, akik a nehéz pótdóval megnyomított polgárság jövedelméből csak egy fillért is elvettek, akár rosszindulatú kapzsiságból, akár vétkes könnyelműségből.

Magyarország megmentése.

Arad, június 10.

Sikerült. A haza a legteljesebb mértékben megvan mentve. A kivándorlás megakadt, az alkotmánybiztosítókra már nincs is szükség. Az aradi rendőrségről ma a következő végzés került ki:

Mirszky S. kérelme 13 éves Mózes nevű fia részére f. hó 11, vagy 12 én a Fehér Kereszt szállóban tartandó hangversenyre engedély megadása iránt.

Végzés.

Mirszky S t, mint kiskorú Mirszky Mózes törvényes képviselőjét értesítem, hogy kérelmének helyt nem adhatok, mert a 64573—1901. számú belügyminiszteri körrendelet III-ik szakasza határozottan kimondja, hogy külföldiek részére a rendőrhatalom engedélyt Budapest székesfőváros területének kivételével a m. kir. belügyminiszter adja meg, kérelmező pedig ezen engedéllyel nem rendelkezik. Jogában áll ezen végzés átvételétől számított 15 napon belül Arad sz. kir. város tanácsához felebbezéssel élni.

Hát ez az. Mirszky Mózes énekelhetett például Temesvárott belügyminiszteri engedély nélkül is. A haza azonban ugyanekkor súlyos veszélyben forgódot. A könnyelmű temesváriak azt hitték, hogy a művészet internacionális és hogy ének még soha nem forgatott föl országokat. Holott ott van a Marseilles. Jaj, hátha valami új Marseillet talál elnekelni és a 13 esztendő gyerek? Istenem, milyen könnyelműek azok a temesváriak!

Lám, Aradon már jobban vigyáznak. Ime, sikerült a haza megvan mentve.

— Kérelem. Aradváros törvényhatósági bizottsági tagjait van szerencsém holnap, kedd délután 5 órára a városháza emeleti tanácstermében megtartandó értekezletre meghívni. Müller Károly.

— Uj képviselő Losonc-ról táviratozzák, hogy ma Beniczky Árpád függetlenségi jelöltet egyhangulag képviselőnek választották.

— Az osztrák trónbeszéd. Budapest-ről táviratozzák, hogy a király ma délben kihallgatáson fogadta Beck báró osztrák miniszterelnököt, aki az osztrák trónbeszéd szövegét mutatta be a felségnek.

— A budapesti egyetem új rektora. Budapest-ről táviratozzák: A tudományegyetem mai rektorválasztó ülésén Török Aurél dr. t. az embertan nyilvános rendes tanárát rektorrá választották. Az új rektor férje Delli Emmának, a kitűnő színművésznőnek és sógora Delli Lajosnak, az aradi Nemzeti Színház jeles tagjának.

— A függetlenségi párt értekezlete. Budapest-ről táviratozzák: A függetlenségi párt ma este hat órakor Batthyány Tivadar gróf elnöklésével értekezletet tartott. Batthyány bejelentette, a párt körében azon óhaj merült fel, hogy a Ház üléseinek ideje a két vasutasjavaslat tárgyalása alatt egy órával meghosszabbíttassék. Az értekezlet hozzájárult az indítványhoz.

— Horvát címer máv. épületen. Zágrábból jelentik egy fővárosi estilapnak, hogy az államvasutak ottani palotájának ormán, amelyen eddig soha más lobogó, mint magyar nem volt, horvát címerrel ellátott trikolor van kitűzve. A címet nem Szent Istvánnak, hanem Zvojnimirnak koronája fűdi.

— Eötvös Balint kegyelmet kap. Budapest-ről táviratozzák: Eötvös Balint dr., a három évi börtönrre ítélt volt képviselő megkegyelmezése érdekében atyja, Eötvös Károly kérvényt nyújtott be az igazságügyminiszternél. A kérvényben Eötvös Károly jogász érvekkel kifejti, hogy a bíróságok hibát követtek el, amikor fiát elítélték. Günther Antal igazságügyminiszter pártolólágg terjesztette föl a kérvényt a királyhoz és hir szerint már néhány nap múlva leérkezik a kegyelmezési okirat a fogházfelügyelőhöz.

— Kanyarójárvány egy aradi iskolában. A városi orvosi hivatal megállapította, hogy az aradi tanítóképző intézet mellett felállított gyakorló iskolában ebben a hónapban négy kanyaró megbetegedés történt. Az orvosi hivatalnak ezenkívül a város különböző részeiről 15 szorványos kanyaró esetet jelentettek be. Posgay Lajos dr. városi főorvos jelentést tett erről Varjassy Lajos polgármesternek és felhívta, hogy mondja ki a kanyarót járványosnak és rendelje el az ilyenkor szokásos rendkívüli óvintézkedéseket.

— Halálos kardpárbaj. Trient-ből táviratozzák: Ma délelőtt halálos végű párbaj volt Hartl József mérnök, tartalékos hadnagy és Wernig Károly 88. gyalogezredbeli főhadnagy között. A főhadnagy szíven szurta Hartl-t, aki néhány pillanat múlva meghalt. Wernig is megsebesült, de csak könnyebben. A párbajra egészen jelentéktelen összeszólalkozás adott okot.

— Előleptetés a tanítóképzőben. Az aradi állami tanítóképző intézet egyik tanára, Pókász Imre, a mint értesülünk, tanítóképzői címzetes igazgatóvá lépett elő.

— A földművelők egyesületét fölösszlatták. Budapest-ről táviratozzák, hogy Andrassy Gyula gróf belügyminiszter fölösszlatta a magyarországi földművelők, kigazdák és kubikosok országos egyesületét, mert hivatalos vizsgálat eredménye szerint alapszabályellenesen működött.

— Sászkajárás az Alföldön. Debrecenből táviratozzák: Ot szomszédos községnek határában a marokkói sászkák elpusz-

titották a vetéseket. A sáskák felhőszerű rajokban vonulnak kelet felé és számos község termését veszélyeztetik.

— **Kódextolvaj történetirő.** *Udiné* ből táviratozzák: *Eisler* Róbert dr. bécsi történetirő, aki az osztrák kultuszminiszter ajánlólevelével bejutott magán- és közkönyvtárakba és azokban a kódexeket tanulmányozta, egy felette értékes kódexet *ellopott*, amiért letartóztatták. A rendőrség *Eisler* szállásán megtalálta a kódexet. A történetirő letartóztatásakor zsebkésével *fölvágta ereit*, mire kórházba kellett szállítani. A kórházban egy cseréppel ismét *fölvágta ereit*, úgy hogy most súlyos betegen fekszik.

— **Kiegyezési tárgyalások.** *Budapest*-ről táviratozzák, hogy a miniszterelnökségi palotában ma délután 3 órakor a magyar és osztrák szakminiszterek a kiegyezési kérdések komplexumából a kereskedelmi és vasuti kérdéseket tárgyalták. A tanácskozás után, amely este fél 7 óráig tartott, *Wekerle* Sándor miniszterelnök vacsorát adott az osztrák vendégek tiszteletére. A tárgyalást holnap folytatják.

— **Az aradi gyufagyár.** *Tenner* József és társai aradi kereskedők, akik tudvalóleg gyufagyárat akarnak Aradon létesíteni, beadványt intéztek a törvényhatósági bizottsághoz, hogy módosítsa a múlt közgyűlésen hozott határozatát. A törvényhatósági bizottság ugyanis kimondta, hogy amennyiben a gyár üzeme hat hónapon belül megszűnik, a tulajdonosok kötelesek az épületet lebontani és a telket visszaadni a városnak. A gyáralapítók ezt a határozatot magukra nézve terhesnek tartják és azt kéri a várostól, hogy ezt a megszorítást törölje a határozatból. A gyáralapítási bizottság ma délután megtartott ülésén foglalkozott a kérvénnyel, amelyet méltányosnak tartott. Ennélfogva azt indítványozza a közgyűlésnek, hogy *Tenner* József és társai kérését teljesítse és egyuttal mondja ki, hogy a telek csak a gyár üzembe helyezésekor megy *Tenner* és társai tulajdonába.

— **Árvizveszedelem Nagyváradon.** Nagyváradról táviratozzák, hogy a Körös megáradt és számos községet víz alá borított. A vetéseket egész Biharban tönkretette az árvíz és több község inség elé néz. Nagyváradon is kiöntött a Körös. Az ár magával rántotta a László-uszodát és az uszó mestert alig lehetett megmenteni. A Köröshid is nagyon megrongálódott, de katonaság segítségével a hidat nagy nehezen szabaddá teheték.

— **Az Aradhegyaljai motoros kölcsöne.** Az Aradhegyaljai motorosvasut részvénytársaság beadványt intézett a törvényhatósági bizottsághoz, hogy 50 ezer korona kölcsönt szavazzon meg a társaságnak. A város pénzügyi bizottsága ma délután megtartott ülésén foglalkozott a vasuttársaság kérelmével és a budapesti Kereskedelmi banknak ide vonatkozó ajánlatát mellőzve, azt javasolja a közgyűlésnek, hogy az 50 ezer koronás kölcsönt egy városi alaphoz vegye. Az 50 ezer korona értéknek megfelelő 500 részvény a kölcsön megtérítéséig az alap birtokában lesz.

— **Földmunkások a szociálista-pártban.** Pankotáról írja tudósítónk: A *pankotai* földmunkások vasárnap délután népgyűlést tartottak, amelyen a hatóságot *Novák* Kornél szolgabíró képviselte. A népgyűlésen *Jócsák* Károly, a budapesti központ kiküldöttje magyarul, *Engels* Mihály németül és *Sztrengár-Demján* Száva románul beszéltek. A népgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben kimondja, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz az ál-

talános titkos választójogról szóló törvényjavaslatnak azonnal való beterjesztésére. Kimondták továbbá a népgyűlésen, hogy az összes *pankotai* földmunkások csatlakoznak a szociáldemokrata-párthoz. A népgyűlésen rendezés nem történt.

— **Gyermekrablási kísérlet Budapesten.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma érdekes gyermekrablási kísérlet játszódott le a fővárosban. A dolog előzménye az, hogy *Csaplár* József sütőmunkás, aki egy év előtt kivándorolt Amerikába, karácsonykor pénzt küldött a feleségének, hogy ez jöjjön ki utána és hozza ki magával a házaspárnak öt éves fiát. Az asszony akkor beteg volt és ezért csak nemrégén kért ismét utiköltséget az urától. Pénzt nem kapott, de egyik ismerőse Amerikából megírta, hogy *Csaplár* odakünn vadházasságban él egy *Halasi* Mária nevű nővel, aki vissza fog jönni Budapestre, még pedig azért, hogy elrabolja a kis fiút. *Halasi* tényleg megérkezett és ma megjelent *Csaplár*nének a Kartács utca 2. számú házában levő lakásán, ahol erőszakkal elakarta vinni a fiút. A két asszony között verekedés támadt, amelyben a ház lakói is résztvettek s amelynek vége az lett, hogy a két nő véresen elterült a földön. Az előhívott rendőr letartóztatta *Halasi* Máriaat.

— **Aradon elfogott cigánykaraván.** Az aradi rendőrség bünyügyi osztályához ma több feljelentés érkezett, hogy egy kóbor cigánykaraván több helyen lopásokat követett el. A rendőrség telefon-megkeresésére az aradi csendőrség éppen a csendőrlaktanya előtt fogta el a cigányokat és a városházára kísérte őket. A tolvajok német vándor közsörüs cigányok, névszerint: *Wuksinger* Jakab, Anna, Marci, *Emilia* és *Müller* Teréz. A cigányok kocsiában a rendőrség temérdek lopott holmit talált, így: vászon- és kanavász-vegeket, briliáns gyűrűkről szóló zálogleveleket, börtárcákat, alpaka kancalakat és zsebkéseket. A rendőrség megállapította, hogy a cigányok a lopások egy részét *Kohn* Menyhért cipész, *Bérczi* Pál szlijgyártó és *Náder* József késáros kárára követték el. Most aziránt folyik a nyomozat, hogy kiket loptak még meg a cigányok Fáraó német nyelvű ivadékaik egyelőre fogva tartják a rendőrségen.

— **A perjámosi vasut a városhoz.** A perjámos-zádorlak nagyikindai helyiérdeklő vasut érdekeltsége beadványt intézett a városhoz, amelyben arra kéri a törvényhatósági bizottságot, hogy tekintsen el ama feltételtől, hogy a vasuttársaság igazgatósága Aradon legyen. Az érdekeltség azzal érvel, hogy a helyiérdeklő vasut üzemét az államvasutak veszik át s így nincsen módjukban a városnak ezt a feltételét teljesíteni. A vasutérdekeltség kérvényével a városi tanács holnapi ülésén foglalkozik.

— **Eljegyzések.** *Pick* Armin a budapesti *Pick* testvérek cég társfőnöke eljegyezte *Pollák* Teruska kisasszonyt, özv. *Bródy* Józsefné leányát, Aradon.

Burza Kornél aradi vaggongyári tisztviselő eljegyezte *Krizsán* János aradi háztulajdonos bájós leányát, Ilonkát.

— **Töréyt ismét bojkottálják.** *Budapest*-ről táviratozzák: *Törley* József pezsgőgyáros ismeretes afférjából kifolyólag nemcsak békitő nyilatkozatot tett a budapesti szervezett munkásokkal szemben, hanem sztrájk-alapjuk javára 20,000 koronát is adományozott. A pincérek bojkottját így elkerülte, de expialásával nem szüntette meg egy másik bojkottnak a veszedelmét. A budapesti kávéosok és vendéglősök ugyanis, akik közül egyetlen egyet sem hívott meg jubileumi ünnepségére, elhatározták, hogy a pincéreknek megkezdett bojkottját most *ők folytatják* annál is inkább, mert hiszen *Törley* adományát a sztrájk-alapra, tehát egyenesen ő ellenük tette.

— **Az orvosi körökből.** *Vas* Sándor dr., városunk közszeretben álló, nagy képzettségű orvosa, tüdőléseéből teljesen egészségesen haza érkezett s orvosi gyakorlatát ismét megkezdi. Hisszük, hogy ezen hírünkkel nagy számú páciensei s barátai körében igaz örömet szerzünk.

— **Tomcsányi páter Aradon.** *Tomcsányi* Lajos jezsuita szerzetes, az aradi királyi főgimnázium érettségi biztosa a holnap kezdődő vizsgálatokra ma este Aradra érkezett. A vasuti állomásonál *Csák* Cirjek dr. minorita rendfőnök fogadta, akivel azután a minorita-palotában lévő lakására hajtattott. *Tomcsányi* páter, aki tudvalevőleg kiváló hitszónok, aradi tartózkodása alatt a minoriták templomában hitszónoklatot fog tartani.

— **Halálozás.** *Teleky* József, *Teleky* Márton, az Acsev. főkalauzának kis fia ma éjjel meghalt. Temetése holnap délután 1/2 5 órakor lesz. A temetést *Csutak* Károly és fia intézte rendezi.

— **Mire jó a parkünnepély** cím alatt az *Aradi Hétfői Ujság* mai száma cikket közöl, melyben egy, vasárnap este rögtönzött mulatsághoz kommentárokat fűz. A mulatság rendezőitől vett értesüléseink szerint a mulatságot ötletszerűen, az elhagyott parkünnepélyért kárpótlásul rendezték. A mulatságon jelen voltak mind ösztintén örülnek, ha majd minél több rendezett és rendezetlen felekezeti viszonyok között élő pénztárca vonul föl, illetve nyílik meg a nemes cél érdekében.

— **Titkárválasztás az aradi szociáldemokrata-pártban.** Az aradi szociáldemokrata párt mára hirdetett titkárválasztását közbejött akadályok miatt csak a holnapi napon tartják meg. A munkások körében nagy érdeklődéssel néznek a választás eredménye elé.

— **Elfogott sikkasztó.** Az Elbe melletti *Teschen*-ből táviratozzák: A rendőrség elfogta *Pollák* Sándort, aki a magyar mezőgazdasági banktól 40.000 korona elsikkasztása után megszökött.

— **Az aradi szociáldemokrata párt szervezete.** Az aradi szociáldemokrata párt június 4 én tartott gyűlésén az aradi párt szervezet vezetősége a következőképp alakult meg: Megválasztottak: *Koncz* Ferenc, *Borz* György, *Strengár* D. Száva, *Albert* Dániel, *Györfly* Gyula, *Frank* János, *Gruber* Imre. Ellenőrző bizottság tagjaivá: *Gécz* Mihály, *Varádi* Alfréd, *Balázs* János és *Mautner* Márton.

— **Agghonvédek felruházása.** Az Erzsébetvárosi agghonvédek segélyező asztaltársaság *Hady* Antal elnökle alatt humánus, kegyeltes cselekedetet vitt véghez. Az asztaltársaság ugyanis gyűjtést indított, hogy azt a hat 48 as agghonvédet, akit a város nem ruházott fel, egyenruhával láthassa el. A nemes célra 519 korona gyűlt össze és ezen az összegen az asztaltársaság beszerezte az egyenruhákat, amelyekkel felruházta a hat szabadságharcost. A nemes célhoz adományokkal az alábbiak járultak:

Arad-Csanádi egyesült vasutak pályafentartási osztálya 125 kor. Arad-Csanádi takarékpénztár, Aradi Polgári takarékpénztár, Első Aradi takarékpénztár, Aradmegyei takarékpénztár 50—50 kor., Palotai-féle kuglizó társaság 40 korona, *Hady* Antal 15 korona, Aradi ipar és népbank, Első magyar általános biztosító társaság, özv. *Szentpéteri* Antalné 10—10 kor., *Hady* Gyula, *Jakabffy* Lajos, *Kristyóry* Zoltán, *Schoor* Lajos, *Révész* Adolf, *Barna* Pál 2—2 kor., *Szántó* Gyula, *Rim* József, *Eszteroly* N., *Szatmáry* Géza, N. N., *Isztray* Géza, *Baróczy* László, *Sándor* Ede, *Sebes* Ede, *Vétsey* János, *Szász* Sámuel, *Háberer* Lajos, *Jeney* László, *Beleznay* János, *Molnár* Károly, *Hajós* Ferenc, U. B., ifj. *Vas* Gusztáv, *Vince* Endre, *Lóv* Kálmán, *Faragó* N., *Kornély* János, *Rényi* Miklós, *József* Antal, *Kohut* Béla, *Heidrick* Ede, *Schrogyen* Antal, *Hollán* Miklós, *Merfy* Béla, *Molnár* József, *Téglássy* Gyula 1—1 korona, *Horváth* Károly 60 fillér, *Fáder* Gusztáv, *Walder* Izidor, *Grünwald* József, *Varga* János, *Albert* István, *Bellér* Lajos 50—50 fillér, *Valder* Rezső, *Kostyal* Lipót, N. N., *Keizel* János, *Gavrilla* Szilárd, *Stoigán* József, *Gróth* Frigyes, *Medve* József, *Farkas* Béla, *Horóczy* Béla, *Vidai* Márton, *Molnár* Ernő, *Csután* Péter, *Neiger* József, *Hofstedter* József, 40—40 fillért, *Baranyi* József, *Vasvári* János, *Varratfi* Lajos, *Konti* Pál, *Molnár* László, *Kállai* Nándor, *Pósa* József, *Löffler*

— **Mr. N. N., Szikra Pál, Drágos Kálmán 20—20 fillér, Kovács István 60 fillér.** Az adományokért hála-köszönetet mond az asztaltársaság.

— **Szégyenli sok ember bevallani, de nincs rá szükség, mert Papp L. gyógyszerész Tiszaduzsentimrén titoktartás mellett küldi a „Trias“-t férfiaknak 2.72 K., nőknek 3.54 k. beküldése mellett.**

— **Tengeri levegő.** Kóberg jóhírű fürdőhely a keleti tenger mellett, újabban „Kinderheil“ elnevezéssel iskolát létesített, a hol gyógyulást kereső gyermekek nemcsak a nyári hónapok alatt, hanem télen is a rendes iskoláknak megfelelő oktatásban részesülnek. Gyöngébb és beteg gyermekeknek meg van adva tehát a mód arra, hogy tanulmányaik folytatása mellett az egész esztendőn át élvezhetik a jó és üdítő tengeri levegőt, miért is a „Kinderheil“ tengeri iskola szanatórium a legmelegebb érdeklődésre számíthat.

— **Csak jó áru kapható Hegedüs Gyula kefe, pipere, illatszerek és fodraszkollékek kereskedésében, Aradon, Andrassy-tér 15.** Nagy választék valódi angol tenniszverők, tenniszlapda, football, gummi-lapda, utazó kosarak, francia és angol illatszerekben.

— **Praeservativ** ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Uj takarékpénztár Pécskán.** A *Pécskai járási gazdasági takarékpénztár* r. t. alapítói f. hó 9-én délelőtt 10 órakor a pécskai városháza ülés-termében ülést tartottak, amelyen *Rokszin János* az alapítók megbízásából elmondta, hogy a jegyzésre kibocsájtott összes részvények, illetve 1000 darab 200 korona névértékű részvény 200.000 korona értékben jegyezve lett s a részvénytőke 1/3 ad része már be is lett fizetve. Az alapítók ezután a következőkép alakították meg az új takarékpénztár vezetőségét. Igazgatósági tagok: *Senk Ferenc* főszolgabíró, *Rokszin János* gyógyszerész, *Momák Flóris* jegyző, ifj. *Bolyos Mátyás* jegyző, *Holzeisen József* kereskedő, *Nagy János* községi bíró, ifj. *Jurik István*, *Mester Imre*, ifj. *Gál Pál* földbirtokos, *Martinszki János* kereskedő, ifj. *Bartók István*, *Schärer Konrad* földbirtokos, *Villányi Izidor* dr. járási orvos és *Katona Mihály* földbirtokos. A felügyelő bizottság tagjai: *Laczay Endre*, *Barb Döme* dr. gör. kel. lelkész, *Garlati János* ipartestületi elnök, *Friedmann Gyula* földbirtokos és *Kozma Laios* építész. Az intézet ügyvezető-könyvelőjének *Hajdu József*, az Aradi Ipar- és Népbank tisztviselője, pénztárnokának pedig *Kurunczy Sándor* lett megválasztva. Intézeti ügyész: *Ghebeles Lázár*. Az új intézet alakuló közgyűlése f. hó 23-án lesz megtartva, működését pedig folyó évi augusztus hó 1-én fogja megkezdeni.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— **Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.** —

Budapest, június 10.

Kevés forgalom, 10 fillérrel olcsóbb árak. Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza októberre	10.18—10.19	10.15—10.16
Zab októberre	6.86—6.87	6.94—6.95
Rozs októberre	8.36—8.37	8.32—8.33
Tengeri júliusra	5.79—5.80	5.81—5.82

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	650 50
Magyar hitelrészvény	749 50
Rima-Muranyi vasmű részvény	533 —
Déli vasút	133 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— **Június 10.** —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban 138—140 fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 138—140 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 140—141 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 141—142 fillérig. Szerbiai: Nehez páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslelészám: Június 7. napján volt készlet 33,599 darab, június 8. napján főlhajtattott 1644 darab, június 8. napján elszállított 231 darab, június 9. napjára maradt készletben 35,243 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Nyugodt.

FERENCZ JÓZSEF keresővitéz

IDEGENEK ARADON.

— **Június 10.** —

Központi szálloda. Hornolass Emil birtokos Lemberg — Potworowski Széver birtokos és neje Stiria. — Winklerné Józsa magánzónó Lugos. — Vass Pál hivatalnok Gurahonc. — Winter Félix hivatalnok Kisjenő. — Scheer Izidor kereskedő Budapest. — Hahn Dániel kereskedő Budapest. — Tolnay Sándor kereskedő Budapest. — Pick Fidél kereskedő Budapest. — Beck Henrik kereskedő Budapest. — Szemere Imre kereskedő Budapest. — Dénes Dávid dr. ügyvéd és neje Butyin. — Korek Kálmán birtokos és huga Kujed. — Eisenberger Miksa kereskedő Bécs. — Buday Pál dr. szolgabíró Zenta. — Bloch Manó igazgató Budapest. — Hacker Emil mérnök Budapest. — Rosen István katoná Oroszáza. — Hajduska Artur kereskedő Budapest. — Sarkady Lajos mérnök Szentes. — Regader Mihály kereskedő Vásárhely. — Schlesinger Gyula kereskedő Bécs. — Gál Pál dr. ügyvéd Budapest.

Fehér Kereszt szálloda. Turi Andor dr. ügyvéd Budapest. — Nádor Lajos dr. ügyvéd Budapest. — Schäffer Henrik dr. orvos és neje Mezőkövácsháza. — Némethy János igazgató Butyin. — Hajnal Elek bíró és neje Debrecen. — Mocsári Miklós hivatalnok és családja Debrecen. — Róth Nándor kereskedő Békéscsaba. — Spitzer Bálint bérli Dombóvár. — Révész Miksa hivatalnok és családja Resica. — Tomka Antal birtokos Temesvár. — Szabó Emil hadnagy Zombor. — Sütő János ügyvédjelölt Zombor. — Papp György gazdálkodó Szeged. — Német Gábor gazdálkodó Szeged. — Fekete Ernő és családja Brassó. — Szilvassy Frigyes igazgató Békésgyula. — Tarján Miksa kereskedő Nagyvárad. — Klement Soma mérnök Nagyvárad. — Kovalik Zsigmond mérnök Nagyvárad. — Sonnenfeld Salamon kereskedő Makó. — Panhaus Ide utazó Kaaden. — Stern Béla utazó és neje Trieszt. — Kovács Endre utazó Trieszt. — Rónai Lipót utazó Fiume. — Schvarz Géza utazó Fiume. — Engel Hugó utazó Budapest. — Schönwetter Oszkár utazó Budapest. — Sándor Zsigmond utazó Budapest. — Glück Bertalan utazó Budapest. — Szász Odön utazó Budapest. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Szántó József utazó Budapest. — Kádas Ferenc utazó Budapest. — Friedman Rikárd utazó Bécs. — Lunczer Miksa utazó Bécs. — Hoffman Ernő utazó Bécs. — Schubert Iván utazó Bécs. — Koch Géza utazó Bécs. — Grünbaum Ferenc utazó Bécs.

Vass-szálloda. Weisz Izidor utazó Bécs. — Heimer Salamon utazó Budapest. — Paulini Károly utazó Budapest. — Straus Albert utazó Bécs. — Steiner Albert kereskedő Borossebes. — Friedman S. utazó Nagyvárad. — Engländer Dezső utazó Budapest. — Grosszman Jakab utazó Cegléd. — Frisch Sándor utazó Budapest. — Weiszman Jenő utazó Budapest. — Friedman Izidor utazó Budapest. — Nagy Sándor gazda Battonya. — Szepesi Sándor gazda Battonya. — Faragó Lajos kereskedő Nagyszentmiklós. — Török Bálint kovács Nagyik. — Hugo Lujza magánzónó Pankota. — Lőrinc László kereskedő Déva. — Gazdag Péter asztalos Déva.

Nyári színház.

Kedden, 1907. évi június hó 11-én:

Déryné ifiasszony.

Színjáték 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Gróf Szepessy Dellé Lajos.	Szentpétery Zsuzsika	Kesztler Ede.
A grófné Körössy Jucl.	Kilényi Luby	Harmath J.
Aladarka, fiuk Benkő Gizzi	Lubyné Eöri Lajos.	Szathmári A.
Thuretzy Várnai Jenő.	Lubyné Benkőné P.	Eöri Lajos.
Etelka, neje Lászi Etel	Iming F. J. K.	Benkőné P.
Gabi, fiuk Horti Sándor.	Jankó, huszár Kulcsár L.	F. J. K.
Déryné Novák Irén.		

Kezdete este 8 órakor.

16616, 10552—1907. sz.

Hirdetmény.

Az 1883. évi XLIV. t.-c. 16. §. értelmében közhírré tesszük, hogy:

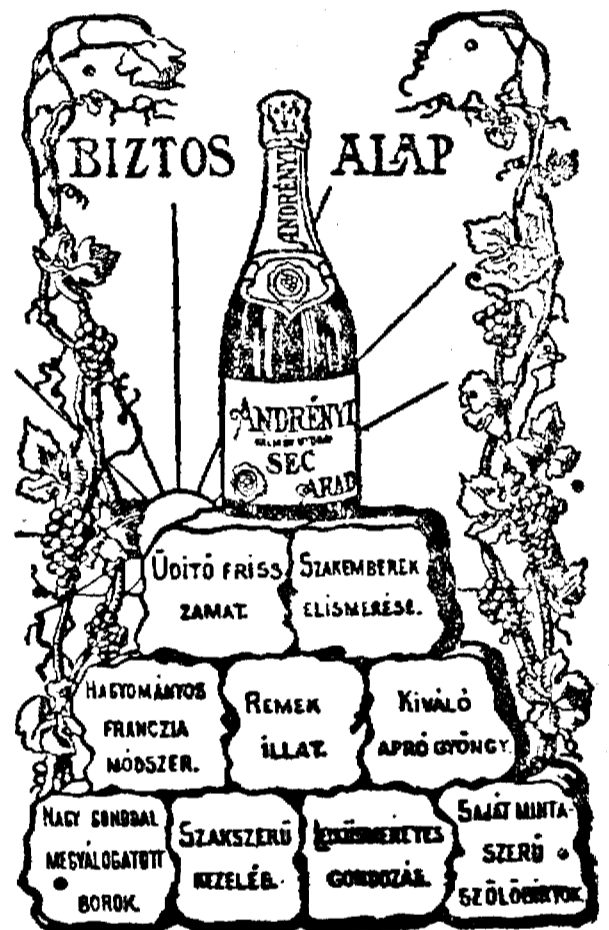
A) a városi közegek által 1907. évre való érvénynyel kivett földadó, s ennek, valamint a ház- és adónak általános jövedelmi pótdadója, továbbá

B) a m. kir. pénzügyigazgatóság által 1907. évre megállapított IV. oszt. kereseti adó és tőkekamatadóra vonatkozó kivétési lajstromok f. évi június 15-től kezdődőleg 8 napi közzemlére kitétetnek az adóügyi osztály 1. sz. helyiségében; az ezekre vonatkozó netáni felszólalásokat: azon adózók, kik a sérelmezett adó-nemmel már 1906. évben megróva voltak, a lajstrom kitételének napját, azon adózók pedig, kik első ízben rovatnak meg, adó-tartozásuknak az adókönyvecskebe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a m. kir. pénzügyigazgatóságnál bélyegtelen kérvényben benyújthatják.

A kése delmesen benyújtott kérelmek, mint tárgytalanok lesznek visszautasítva.

Arad, 1907. évi június hó 6-án.

A városi tanács.

3264/90.7 pm.

Hirdetmény.

A Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde aradi részvénytársaság által az aradi gyártelepétől a városligetnek a Lövész-utca felőli részét keresztül szelő s a mezőhegyesi élővíz csatornába torkoló földalatti csapadék és gyárvíz levezetésére szolgáló csatorna engedélyezése iránt beadott kérvényt és mellékleteit képező tervek és műszaki leírásokat, valamint az aradi kulturmérnöki hivatal által a kérvényre tett szakértői észrevételeket az 1885. évi XXIII. t.-c. 163. §-a alapján 1907. évi június hó 10-től 1907. évi július hó 10-ig terjedő 30 napi időtartamra Aradon a polgármesteri hivatalban közzemlére kiteszem azon megjegyzéssel, hogy jogukban áll az érdekelteknek azokat a közzemlére kitétel ideje alatt a polgármesteri hivatalban írásban, vagy az alább kitett határnapon Aradon tartandó tárgyaláson szóval annál is inkább előterjeszteni, mert ellenkező esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

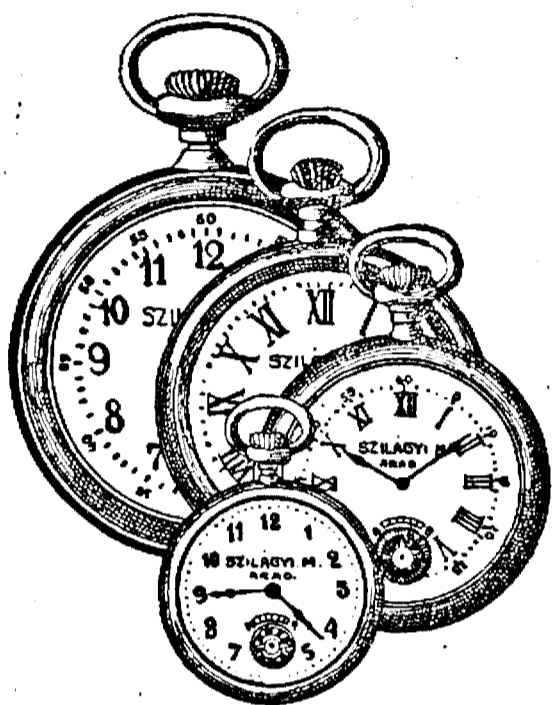
A kérvényezett vízmű engedélyezése tárgyában helyszíni tárgyalás tartását rendelem el és annak megtartására határnapul 1907. évi július hó 16-ik napjának d. e. 10 óráját kitűzöm s arról az érdekelteket ezen hirdetmény-nel értesitem. Találkozó helyül Aradon a városháza emeleti tanácstermét tűzöm ki.

Aradon, 1907. évi június hó 6-án.

Varjassy,
polgármester.

Steckenpferd- Bay-Rum

Bergmann és Társa
gyártmánya Dresda és Elba melletti Teschen, amely
kitűnő szer fejkorpa ellen, valamint a haj idő
előtti ősülése és hajhullás ellen. E szer elősegíti
a hajnövést és igen erős szer a reumatikus fájd-
almak ellen. 2 és 4 kor. üvegekben kapható a
gyógytárakban, drogueriákban, illatszerkereske-
desekben és borbélyüzletekben. 1048

Szilágyi Márton

Arad legnagyobb
és legolcsóbb 1900

óra-javító

műhelye

a színház oldala mellett,
Vörösmarty-utca 3. szám.

Raktáron

mindennemű órák

3 évi jótállás mellett.

T. C.

Tisztelettel felhívjuk a tisztelt gazdaközönség szives
figyelmét a raktárunkban állandóan kapható: állatoknak
nyalatási célra annyira megkedvelt, sajtolt

(briquette) marhasóra,

arankamentességre államilag ólomzárolt legelsőrendű

*lucerna és vörös heremagra,
eredeti quedlenburgi répamagvakra.*

Fajai: sárga olajbogyó, sárga oberndorfi, vörös
mamuth, sárga eckendorfi, ezenkívül cukorrépa-mag.

*Valódi aussigi kékkőre,
első minőségű raffiára.*

Vetési célra tisztított s kipróbált: 905

*tiszta bükköny magra,
zab, árpa és tengerire.*

Ez utóbbiakból takarmányozási célra is tartunk. —
Lótenyésztőknek alig pótolható, ugynevezett

„Derby“ melassera.

Mind ezek nagy mennyiségben kaphatók a legala-
csonyabb napi ár mellett

az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület

Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezeténél.

ARAD, Boros Béni-tér és Verbőczy-u. sarok.

Nem szövetkezeti tagok is előnyös árak mellett szolgáltatnak ki.

T. Cz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel ér-
tesíteni, hogy a

Pilseni polgári sörfőzde alapítva 1842-ben

Pilseni „Ösforrás“

nevezetű sörünk **kizárólagosan**

Szabó Kálmán urnál a „Pan-

nonia“ szálló bérlőjénél kapható, hol

ezen sörünk naponta friss töltésű

palaczkokban is árusítatik.

Tisztelettel

Mezey és Társa,

a pilseni polgári sörfőzde (alapítva 1842-ben) vezér-
képviselője. 1577

Városi s megyei telefon 509.

PÉNZ

a legolcsóbban és leggyorsabban
földre és városi házakra **amortisa-
tióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a legrégebb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagyzebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)

a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség
megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.“

Ugyanitt megbízható üzletszerzők
alkalmazást kaphatnak. 531

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési
módozatok mellett eladok.

KRISTÁLY forrás

szénsavval telített ásványvizének bizonyítottan előnyösen el van ismerve.

Nagy kedveltségnek örvend ugy hazánkban, mint a külföldön, ahol mindinkább nagyobb tért hódít.

Ezrével állanak rendelkezésre orvosi tekintélyek szarvéleményei, melyekben a Kristály-forrás ásványvizet mint a leg-egészségesebb és legjobb asztalivizet ismerik pl.

A Kristály-forrás szénsavval telített ásványvize elsőrendű étvagyjavító, megakadályozza a gyomorrontást, óvja az erőtlen betegek ellen.

Főraktár: Arad város, Arad és Csannádvarmegye és Temes megye északi részére: ELES ARMIN fűszer- és csemegekereskedőnél, Aradon. 1522

Szent Lukácsfürdő Kútállalat Budapest.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Weitzer János-utca Minorita-p.

Elvial minden e szakmába vágó munkát a legszebb kivitel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvialok abnormis lábakra ortopéd-cipők elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti bakkanas vagy csizma elkészítését elvialom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

Wolf János.

586

TITKOS

betegek ellen legjobb szer a törvényesen védett

„TRIAS”

mely 2-8 nap alatt felelősség mellett a leg-olmányagotabb bugyesifolyást megszünteti. Ár: férfiaknak K 180, nőknek K 250.

Köszvény, Csusz, Rheuma, fő- és fogfájás ellen a

PAPP-téle

„MENTHOLIN”

biztos hatású gyógyszer.

Egy próba elegendő!

Ára 1 korona.

Főnteket titoktartás mellett küldi:

PAPP L.

gyógyszertára Tiszaszentimrén.

Főraktár Aradon: 3081

Földes Klemen gyógytárában.

Kérném a cegre figyelni!

Veszek

a legmagasabb árban és eladok uraságoktól használt férfiruhákat, utazó bundákat, továbbá használt butorokat, Wertheim Cassát, jégsekélyt, löszerszámot, nyergeket és fegyvereket, ócska vasat, fémrukat, régiségeket, akármily kicsiny vagy legnagyobb mennyiségben.

Ugyanott kapható árverésről vett 500 drb. finom új férfi szövet öltönyök 5 és 6 frt egy teljes öltöny. Üzlethelyiségem május hó 1-től ruhás üzlet Asztalos Sándor-utca Grabner-féle házban. Butor-üzlet Arpad-tér 5. sz. izraelita templom épületben a sarkon.

Kívánatra házhoz vagy vidékre is egy levelező-lap meghívásra rögtön megyek

Teljes tisztelettel 700

Herzfeld Gyula.

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett holnap d. u. 5-6 óra közt találkozhatom a Forray-utca Nád-sdy-palotában levő Zinner Vilmos mű órás és ékszerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

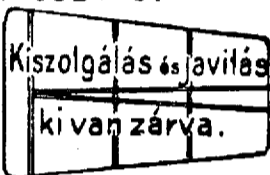
azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt Zinner Vilmos ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

851

Hálás leszek

azon nemesszívű hölgynek ki, hogy a hivatalból el ne kessek megveszi azon szép és olcsó zsebórát, a melyet Zinner Vilmos mű órás Forrai-utcai kirakata-ba láttam.

Legolcsóbb üzemerő malmok, mezőgazdasági gépek, stb. részére.

Költségnélküli vizellátása

községek- gyártelepek, gazdaságok- mezői lakások- villák, vasúti állomásoknak, stb.

Megőntözése

kertek- és parkoknak.

Lecsapolása

lavak- és téglagyáraknak, stb.

Tervek és költségvetések

minden alkalmazási módra.

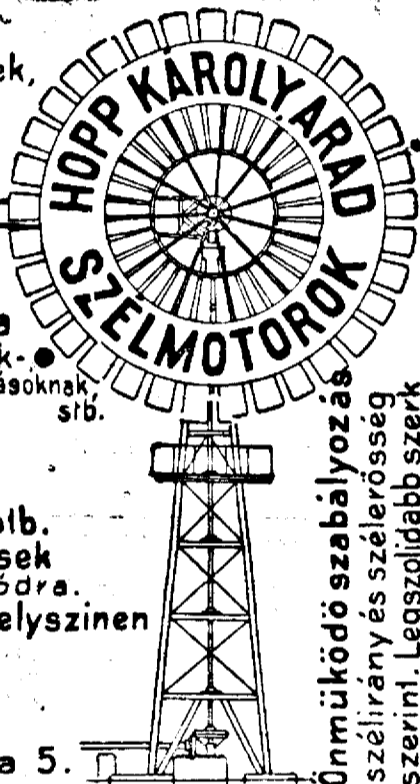
Tervezetek kívánatra a helyszínen felvételnek.

HOPP KÁROLY

műszaki-irodája,

ARAD, Széchenyi-utca 5.

967

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CREME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arctisztatlanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításon nagy aranyérmekkel, keresztel és díszoklevéllel kitüntette.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor. és Ibolya hölgyper 1 korona 20 fillér.

Óvakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól.

A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél:

313

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszertárában

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Klemen, Kossuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Berger Gyula gyógysszerész uraknál és Vojtek és Wolcz droguériájában.

Keresek

egy fiatal

fűszeres-segédet,

a ki vállalkozik hetenként egyszer kocsival Temesvárra utazni, trafikot átvenni.

Hirschmann Ignác,

Lippa. 1540

Hajdu tea

mei- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, szárazhurut, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légség, a tífus, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szék-mellúság, asthma stb. ellen.

Ára 60 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Klemen

gyógyszerésznél. 288

Permetező javítások elfogadtatnak.

szabadalmazott

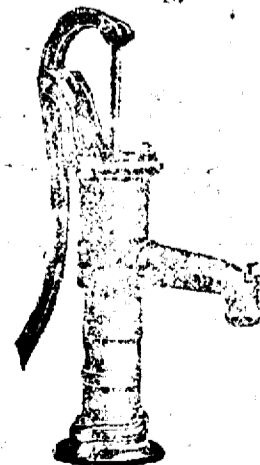
Borszivattyuk

hozza való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, szék és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbhittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatai sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beüli gummirozott kendercsövek s. legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

n. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 290

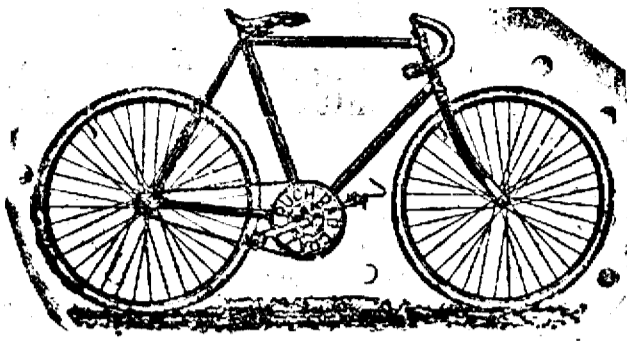
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Uj és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy javító műhely.

2816 - 1907. szám.

A mária-radnai járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

Petris, Korbest, Rossia, Óbersia, Szelistye és Iltyó községekből Petris székhellyel szervezett, körjegyzőség közigazgatásánál megüresedett körjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Az állással egybekötött évi javadalmazás ez:

1. Törzsfizetés 1500 kor.
2. Szénaitelmeny váltására 240 kor.
3. Körön belül teljesített utazások átalánya 240 kor.
4. Tűzifa, a költségvetésileg előirányzott összeg erejéig természetben szolgáltatva.
5. Természetben lakás és az ahhoz tartozó 1114 öl kert használata 1907. évi augusztus hó 1-től kezdődőleg.
6. Magánmunkálatok szabályrendeletileg meghatározott díjai.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy 1883 évi I. t. c. 6 ik § ába, előirt képeztésüket, eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket — es pedig a közszolgálatban lévők hivatali előjáróságuk útján hozzám folyó évi június hó 20-ik napjának d. u. 5 órájáig annyival is inkább nyujtsak be, mert a később érkező, vagy viányosan felszerelt kérvényeket nem fogom figyelembe venni

A választást a körjegyzői székházban f. hó 21-ik napjának d. e. 10 órakor fogom megtartani.

Mária-Radna, 1907. június 7 én.

Lengyel,
főszolgabiró.

1561

Telefon szám 184. Mosóintézet átvétel! Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fennálló és teljes meglegedésre működő, legjobb hírnevnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Antich Lajos-utca 2. szám átvetttem és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást házilag kezel, minden vegyszer mellőzésével, kizárólagosan kézimossással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelötti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Antich Lajos-utca 2. szám.

Klimatikus
gyógyfürdő.

GLEICHENBERG

Nyári üdülő.
Idény:
Május-október

(Stájerország.)

Kiváló klimatikus viszonyok, tél alpesti táj.

Gyógyjavallatok: Légzőszervek hurutos bajai (Asztma, Emphysem) az emésztési szervek, szív-izmok megbetegedésénél, idegbajoknál stb. 1978

Gyógyeszközök: Inhalációs terapia, pneumatikus kamarák, hidegvizgyógyintézet, szénsavas fürdők, Fungógyógyimód stb. stb.

Gyógyforrások: Konstantin-Emma-forrás, Szt.-János kut, Remete-forrás

Kimerítő képes prospektussal szolgál, lakás és kocsimegrendeléseket elfogad a fürdőigazgatóság.

1050—1907. szám.

Árlejtési hirdetmény

Az aradi m. kir. dohánybeváltó hivatal épüeteinek tatarozására.

Előirányzott költség 2723 korona 15 fillér. A munkálatok következők:

1. Két dohányraktár részbeni zsindelezésére 2136 kor. 57 fillér.
2. Munkafelügyelői lak javítása 112 kor. 68 fillér.
3. Dohánypajta átfedése 333 kor. 40 fillér.
4. Hivatal épület javítása 140 kor. 50 fillér.

A versenytárgyalás f. évi július hó 9 én d. e. 10 órakor fog alulírott hivatalnál (Simándi ut 4. sz.) megtartatni.

Az 1 kor. bélyeggel ellátott magyar nyelvű ajánlatok, „Ajánlat az aradi tatarozási munkálatokra” czímmel ide, fenti határidőig nyujtandók be.

Bánatpénzül a vállalati összeg 5%-a valamely adóhivatalnál leteendő. A letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

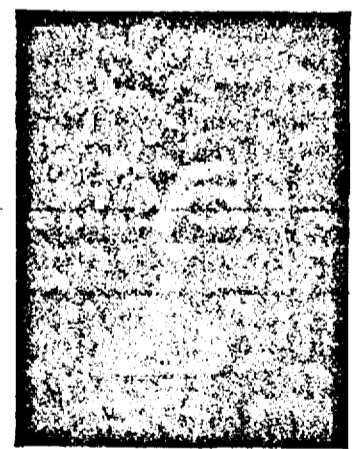
Az ajánlatban kiteenbő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri, azoknak magát mindenben aláveti. Költségvetés alulírott hivatalnál megtekinthető.

Szabálytalan ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Arad, 1907. évi június hó 8-án.

1560

M. kir. dohánybeváltó hivatal.

Sok millió előkelő
urhölgy használja
a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely ártalmatlan, ártalmatlan a rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőratkák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tévely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszertárában.

Alapított
1860.

M Ü N Z I.

Allami távbeszélő
213.

kalap és uri-divat üzlete Arad.

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikarának szállítója.

Fehérnemű szükségletét legkedvezőbbben nálam szerezheti be, mivel előbbi vétel, valamint nagyobb mérvű bevásárlásaim folytán a régi áron adhatom.

Ajánlatos versenycikkek!

Szines divat ing (redős mell)

(bátiszt utánzat) darabja K. 3.30

Szines divat turista és utazó ing

(bátiszt utánzat) darabja K. 3.30

Szines divat turista és utazó ing

(angol zephir) darabja K. 4.40

Szines rövid alsó nadrág

darabja K. 1.50, 2.—, 2.80

Fehérneműim a legszelebb körü elterjedésnek örvendnek, a legesekélyebb próbavételnél is bárki meggyőződést szerezhethet.

482

APRÓ HIRDETESEK.

Levele érkezett és kérjük azt átvenni kiadóhivatalunkban:

Szakácsnő,
Keresztény varrónő,
Nyugdíjas kalauz,
Társ.

Kuvinban

kisebb szőlő, mótóros megállónál, felszereléssel, szép terméssel, kényelmes nyaralóval eladó. Bővebbet Thökölly-tér 6., ajtó 8. 1549

Egy 8 lóerejű

cséplő garnitúra, magyar állami, eladó Csik Józsefnél. Battonyán. 1543

Budapesten

kitűnő forgalmu borüzlet, borkészlettel teljes felszereléssel szabad kézből eladó. Vételhez 7500 frt szükséges. — Cim a kiadóhivatalban. 1555

Nyári Blouse Album

legujabb eredeti francia divatképekkel. Ára 1— kor. **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedésében, Aradon. 361

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

Világoson,

a Bánhegyen, mótóros megálló helytől két percre, egy három holdas szőlő legjobb karban, szép terméssel, teljes edény berendezéssel eladó. Tudakozódhatni Márkus Istvánnal, Világoson. 1567

A Rákóczy-utca 5. számú ház-

ban 200 lépésnyire a Szabadságtérhez, egy udvari és egy utcai, esetleg irodának is alkalmas lakás, butorozva, esetleg a nélkül, azonnal kiadó. Tudakozódhatni a házban, földszinten. 1567

Keresztetik

egy szolid, jó erkölcsű kisasszony, esetleg fiatalabb, vagy középkorú özvegy nő 8 gyermek mellé bennének. Németajkuak előnyben részesülnek. Cim a kiadóban.

Mérlegképes

könyvelő, ki a gépirást is bírja, állást keres. Cim: B. M. Flórián-utca 4. sz.

Egy két szobás kényelmes utcai lakás, hozzátartozó mellék-helyiségekkel együtt Dezső-utca 1a. szám alatt augusztus 1-ére kiadó. Bővebbet ugyanott, vagy Borona-utca 46. az. üzletben.

Kisebb szőlő Ménesen,

2700 tőke terméssel eladó. Bővebbet Aradon, Sarkad, Választó-utca 28. sz. 1566

Egy, esetleg két tanítónő

szeptember 1-től kényelmes lakást s teljes ellátást nyerhet. Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 1570

Motor-kerékpárok.

Egy cylinder 3 $\frac{1}{2}$ PS 850 korona. Két cylinder 5 PS 1050 "

Netto készpénzfizetés ellenében 6 havi jótállás mellett. Ugyancsak eladó néhány is a

CH. LINSER motorkerékpárgyárossal 3018
Reichenberg (Csehország.)
Egyes részek, valamint javítások a legolcsóbb árban.

Kartelen kívül.

Tölgy és bükkfa parketta

legjobb minőségben és legolcsóbb árban nálunk szerelhetők be. 3777

MUNKR ÉS TÁRSA
parkett- és faárugyár KARANSEBES.

Kartelen kívül.

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572 fogorvos.

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

file (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Winkler-féle

Villany-Színház

a Boc-kó-u. végén, a Vörös ökrrel szemben.

A szigorú családi műorból kiemelendő:

1. Első korcsolyázási kísérlet.
2. Csodálatos sétatob.
3. Cselédányok sztrájkja. (Igen kacagtató.)
4. Az aran' bogár. (Gyönyörűen színezve.)
5. A vak ember kutyája. (Megható.)
6. Menet hegyen és vízen. (Igen érdekes.)
7. Hering halászat. (Termézet felvétel.)
8. Nehéz feladat 1569
9. Sok láрма semmiért.
10. A festő alma. (Mesésen színezve.)

Helyárak: I. hely 60, II. 40, III. 20 jutér.

Vasárnap d. u. 3-tól este 11-ig óránkénti előadások. Többi napokon este 8 és 9 órákor előadások. A vilamos áramot saját 20 lóerejű gőzgépem szolgáltatja. A n. é. közönség b. tudását kéri kiváló tisztelettel
Winkler Lambert, tulajdonos.

Telefon sz. 307. Telefon sz. 307.

Hammer Zs. és Társa

műszerész és mérlegkészítők

Boros Béni-tér 1. szám.

Ajánlja dusan felszerelt kerékpár, varrógép és Gramofon raktárát. 1002

„Singer”, „Original Viktoria”, Central Bobbin varrógépek csatládási használatra és ipari célokra. — „Puch”, „Helical-Premier” és „Préciosa” kerékpárok jutányosan jótállás mellett, kedvező fizetési feltételek.

Nagy szakszerű javító műhely.

Fischer Armin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló- munkát,

azonkívül **gipsz utánzatot és szobakárpitozást** a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 837

Saját

é r d e k é b e n kísérelje meg mindenki 822

nap és esőernyőket

első kézből.

Nassan R.

nap és esőernyő készítőnél beszerezni.

Ugyanott áthuzások és javítások két óra alatt készülnek.

Tégla, Cserép

legkedvezőbben kapható

Pollak Sándor

körkemence téglagyárában

Miklakán, a Radnai-ut végén.

A mótóros vasut megálló helye.

Városi telefon 206. — Gyári telefon 515.

Rendelések felvételnek Karolina-u. 7. sz. irodámban, vagy Maros-utcai lakásomon. A téglát vám és fuvarmentesen házhoz szállítom. — A gyárba saját új mű utam vezet. Nagy raktár saját gyártmányu hornyolt és kupola cserepekben, flas-ter-, kút- és facon-téglákban.

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

Női fürdő-öltönyök
fürdő-kalapok és uszó-
nadrágok.

Nyári idényre!
Nyári takarók 1-20 frttól
flanell, trico és pique-ből.

Keztyük
cérna és selyemből. — Nagy
raktár legfinomabb bőrkez-
tyűkből, 3 gombos és hosszú-
száruak.

Angol zephir
angol vászon, mosó delain és
gyapju delainok, pompás
mintázatban.

Különleges finom
nyári kelmeék
gyönyörű poplinok, gázszerű
sima és csikos.

Harisnyák
férfi, női és gyermekeknek.
Oriási választék. — Olcsó
árak.

Alkalmi vétel
erős lenvászon, alsó lepedők, a had-
sereg részére szállított minőség da-
rabja 1 frt 60 kr. varrás nélkül.

Rosenblüh H. és Társa
Arad.

Napernyők
már most leszállított
áron. 338

Kirakataink szives megtekintését kérjük.